

Stichting
Will Niemeijer
Pensioenfonds

Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds
Paterswoldseweg 43
Postbus 41, 9700 AA Groningen
Telefoon: 050 3664386

Ingeschreven in het Handelsregister van
de Kamer van Koophandel onder nummer 41009543

Verslag over het boekjaar
1-1-2012 t/m 31-12-2012

Inhoud

	Pagina
Meerjarenoverzicht	5
Verslag van het bestuur	
Organisatie	7
Pensioenen	11
Risicoanalyse en -beheersing	22
Beleggingen	30
Samenvatting actuariel verslag	33
Verantwoordingsorgaan	
Oordeel	39
Reactie van het bestuur	39
Verslag van de visitatiecommissie	
Samenvatting Rapport bevindingen Visitatiecommissie	41
Reactie van het bestuur	42
Jaarrekening	
Balans per 31 december	44
Staat van baten en lasten	46
Kasstroomoverzicht	48
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	49
Toelichting op de balans per 31 december	55
Toelichting op de staat van baten en lasten	62
Risicoparagraaf	67
Overige gegevens	
Gebeurtenissen na balansdatum	79
Resultaatbestemming	79
Uitvoering	79
Actuariële verklaring	80
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	81
Bijlagen	
Aangesloten ondernemingen per 31 december	83

Meerjarenoverzicht

	2012	2011	2010	2009	2008
Aantallen					
Actieve deelnemers (inclusief arbeidsongeschikten)	312 ¹⁾	341	360	385	405
Gewezen deelnemers	475	498	568	595	613
Pensioengerechtigden	657	638	626	605	600
Totaal	1.444	1.477	1.554	1.585	1.618
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Toeslagen					
Indexatie actieven	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	2,26%
Indexatie inactieven	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	2,26%
Beleggingen voor risico pensioenfonds					
Belegd vermogen ²⁾	184.383	162.597	150.937	136.929	133.185
Beleggingsopbrengsten	22.906	13.589	15.986	10.027	-6.835
Beleggingsrendement totale portefeuille ³⁾	14,2%	9,2%	11,8%	7,5%	-4,3%
Benchmarkrendement ³⁾	12,1%	11,9%	11,6%	8,0%	-4,2%
Gemiddeld rendement afgelopen 5 jaar	7,7%	4,9%	4,0%	4,2%	4,2%
Gemiddeld rendement afgelopen 10 jaar	7,2%	5,1%	4,3%	3,7%	3,8%
Reserves					
Algemene reserve	6.660	-564	5.556	5.189	-4.294
Technische voorzieningen					
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	178.494	164.313	147.400	136.275	136.616
Overige technische voorzieningen	1.303	1.157	1.038	696	698
Totaal technische voorzieningen	179.797	165.470	148.438	136.971	137.314

1) Inclusief 19 arbeidsongeschikte deelnemers.

2) Voor meer informatie wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

3) Inclusief valuta-afdekking. Het benchmarkrendement over 2010 en 2011 is aangepast, zodat het beleggingsrendement en het benchmarkrendement op dezelfde grondslagen zijn gebaseerd.

	2012	2011	2010	2009	2008
Gemiddelde duration	14,7	14,8	14,0	13,0	15,3
Afgeleide rente o.b.v. rentetermijnstructuur (RTS) ¹⁾	2,35%	2,72%	3,43%	3,83%	3,60%
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	5.645	4.630	4.617	8.342	3.366
Pensioenuitkeringen	6.627	6.752	6.661	6.163	6.019
Dekkingsgraad ²⁾					
Aanwezige dekkingsgraad	103,7%	99,7%	103,7%	103,8%	96,9%
Vereiste dekkingsgraad ³⁾	111,0%	111,8%	114,8%	111,7%	113,6%

1) De afgeleide rente is de vaste rekenrente die resulteert in exact dezelfde technische voorziening ultimo boekjaar als de marktwaardevoorziening op basis van de DNB-rentetermijnstructuur.

2) De berekening is opgenomen op pagina 59. Het betreft hier niet de reële, maar de nominale dekkingsgraad.

3) Er wordt in 2012 getoetst o.b.v. de feitelijke beleggingsmix. In 2011 was de strategische beleggingsmix bepalend. In de voorgaande jaren was de feitelijke beleggingsmix bepalend.

Verslag van het bestuur

Organisatie

De Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds (verder in dit verslag aangeduid met 'SNP', 'pensioenfonds' of 'fonds') is een rechtspersoon naar Nederlands recht, statutair gevestigd te Groningen. Het pensioenfonds stelt zich ten doel de pensioenovereenkomsten uit te voeren die de werknemers in dienst van Koninklijke Theodorus Niemeijer B.V. met hun werkgever vóór 1 januari 2010 zijn aangegaan. Deze overeenkomsten omvatten een toezegging omtrent ouderdoms-, overbruggings-, partner- en wezenpensioen, alsmede een voortzetting van de pensioenopbouw tijdens arbeidsongeschiktheid.

Het beleid van het pensioenfonds, de financiële opzet, de gehanteerde grondslagen en beschikbare sturingsmiddelen zijn gemotiveerd omschreven in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) –het bedrijfsplan– van het fonds.

De organisatie van het pensioenfonds bestaat uit het bestuur, de deelnemersraad, het verantwoordingsorgaan, de bestuurscommissie vermogensbeheer (verder te noemen 'BCV') en intern toezicht door middel van visitatie door een externe, professionele organisatie. De voornoemde fondsorganen worden hierna besproken. De voorzitter en secretaris zijn belast met het dagelijkse beleid van het fonds.

Bestuur

Het bestuur van het pensioenfonds was op 31 december 2012 als volgt samengesteld:

Leden, benoemd door de directie van de onderneming:

R.A. Schut (voorzitter)

E.P.M. Koeckhoven

R. Viring

Leden, benoemd door de ondernemingsraad van de onderneming:

Y. Faber (secretaris, vicevoorzitter)

B. Castelijin

E. Tammens

Plaatsvervangend lid, benoemd door de directie:

M. van Klinken

Plaatsvervangend lid, benoemd door de ondernemingsraad:

G.C. van der Veen

Vanaf oktober 2012 is de heer W. Smink als aspirant-bestuurslid bij de bestuursvergaderingen aanwezig geweest. In het voorjaar van 2013 is hij door de werkgever voorgedragen en benoemd als bestuurslid. Hij is inmiddels door De Nederlandsche Bank (DNB) getoetst en DNB heeft onder voorschrift ingestemd met de benoeming.

Voor het tekenen van alle stukken en akten waarbij het pensioenfonds partij is, zijn ingevolge artikel 11, elfde lid, van de statuten de heren Schut en Faber als tekenbevoegd aangewezen. Indien in voorkomende gevallen noodzakelijk, wordt in overleg een plaatsvervanger aangewezen.

Het bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden zoals vastgelegd in de statuten, de reglementen en de ABTN van het pensioenfonds. Het bestuur vertegenwoordigt het pensioenfonds in en buiten rechte en draagt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenregelingen, zoals die door de onderneming Koninklijke Theodorus Niemeyer B.V. te Groningen tot 1 januari 2010 aan haar medewerkers is aangeboden, en voor het daarbij behorende pensioen-, premie-, toeslagen- en beleggingsbeleid. De statuten voorzien in een vrijwaring van de bestuursleden voor aanspraken die het gevolg zijn van vermogensschade, door handelingen of nalatigheid van het bestuur veroorzaakt. Het vorenstaande is ingegeven door de opvatting dat een zorgvuldig bestuur van het fonds de kans op schadeclaims en gerechtelijke procedures gering maakt en niet in verhouding staat tot de premie voor een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering.

Het bestuur kwam in het verslagjaar achtmaal bijeen. Voorts vergaderde het bestuur viermaal gezamenlijk met de deelnemersraad, waarvan tweemaal middels een informeel overleg. Daarnaast werden twee themabijeenkomsten gehouden, waaraan ook de leden van de deelnemersraad deelnamen. Tijdens de eerste themabijeenkomst is aandacht besteed aan de ISAE 3402 rapportages van zowel AZL N.V. (hierna AZL) als ING IM ICS. Daarnaast zijn ook de risicorapportages zoals die door beide partijen op kwartaalbasis worden verstrekt nader toegelicht. In de tweede themabijeenkomst zijn actualiteiten met betrekking tot de pensioenregelgeving aan de orde gesteld. Hierbij zijn de nieuwe bestuursmodellen voor pensioenfondsen toegelicht en de gevolgen van de aanpassing van de AOW en pensioenrichtleeftijd. Tevens zijn de maatregelen uit het Septemberpakket en het Regeerakkoord aan de orde gesteld.

Ten slotte vonden informele contacten plaats met vertegenwoordigers van de ondernemingsraad.

Het bestuur is in het verslagjaar secretariael ondersteund en geadviseerd door de heer Buist, in dienst van AZL.

Deelnemersraad

Het pensioenfonds kent een deelnemersraad die over taken en bevoegdheden beschikt conform de Pensioenwet. In het verslagjaar is afscheid genomen van mevrouw Abbring-de Jonge. Ter invulling van de vacature die hierdoor is ontstaan is de heer Stevelmans, na een periode als aspirant-lid, benoemd als lid van de deelnemersraad. Hij vertegenwoordigt de actieve deelnemers. Er is nog sprake van een vacature voor de vertegenwoordiging van de gepensioneerden en slapers. Deze is in afwachting van de ontwikkelingen ten aanzien van de wetgeving inzake de aanstaande vernieuwingen met betrekking tot de bestuursmodellen van pensioenfondsen, niet ingevuld.

De samenstelling van de deelnemersraad was op 31 december 2012 als volgt:

Namens de gepensioneerden en slapers:

J.B.W. Jager (voorzitter)

T.A.A. Afman (secretaris)

H.R.D. Drent

Vacature

Namens de deelnemers:

H. Elzenga (plaatsvervangend voorzitter)

Mw. A. Vogelzang

H. Stevelmans

De deelnemersraad kwam viermaal in vergadering bijeen. Daarnaast nam de deelnemersraad –zoals gezegd– deel aan themabijeenkomsten.

Verantwoordingsorgaan

De samenstelling van het verantwoordingsorgaan zag er in het verslagjaar als volgt uit:

Namens de werkgever:

H. Kerstholt

Namens de deelnemers:

H. Elzenga

Namens de gepensioneerden:

T.A.A. Afman

De heer Kerstholt is begin 2013 afgetreden als lid van het verantwoordingsorgaan. Hij is vervangen door de heer Dresen. Conform de Principes voor goed pensioenfondsbestuur heeft het bestuur aan het verantwoordingsorgaan verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid. De bevindingen van het verantwoordingsorgaan en de reactie daarop van het bestuur zijn in dit bestuursverslag opgenomen.

Intern toezicht

Minimaal eens in de drie jaar dient een pensioenfonds zich te laten visiteren. Nadat in 2010 VCHolland in zijn rol van visitatiecommissie met betrekking tot de jaren 2007 tot en met 2009 een rapport van bevindingen heeft uitgebracht heeft het bestuur eind 2012 opdracht gegeven voor een visitatie met betrekking tot de jaren 2010 tot en met 2012. De opdracht tot visitatie is opnieuw aan VCHolland verleend. Het in het begin van het tweede kwartaal van 2013 opgeleverde visitatierapport is met het bestuur besproken. Ook zijn de deelnemersraad en het verantwoordingsorgaan van de bevindingen van de visitatiecommissie op de hoogte gesteld.

Bestuurscommissie vermogensbeheer

Het pensioenfonds kent een BCV met als doel het bestuur te adviseren over het beleggingsbeleid en om de activiteiten van de fiduciair vermogensbeheerder te controleren en monitoren.

De BCV was in het verslagjaar als volgt samengesteld:

E.P.M. Koeckhoven (voorzitter)

Y. Faber

G. van der Veen

J.M. de Vries (niet-bestuurslid)

De heer De Vries heeft tijdens het verslagjaar aangegeven niet langer deel te zullen nemen aan de commissie. Vanaf het vierde kwartaal van 2012 zijn de heren Smink en Bolhuis als niet-bestuursleden gaan deelnemen aan de commissie.

Namens de vermogensbeheerder nemen mevrouw Schellekens en de heer Bruinsma, in hun rol van client advisors, aan de vergaderingen deel. In het voorjaar van 2013 is de heer Bruinsma vervangen door de heer De Groot. Als relatiebeheerder heeft ING Investment Management ICS (Integrated Client Solutions) de heer Bastings benoemd. De BCV vergaderde in het boekjaar viermaal. In het Reglement van werkzaamheden voor de BCV zijn onder meer de taken en bevoegdheden, de samenstelling en benoeming alsook de werkwijze van de BCV opgenomen. Verder zijn in het reglement de taken en bevoegdheden van de fiduciair beheerder vermeld.

Fondsadministrateur

De administratie van het pensioenfonds wordt sinds 1 januari 2010 uitgevoerd door AZL N.V. te Heerlen. AZL maakt onderdeel uit van de ING Groep. De dienstverlening door AZL is contractueel vastgelegd als onderdeel van de overeenkomst die het pensioenfonds heeft gesloten met Nationale-Nederlanden. Met ingang van 1 januari 2013 is er, gezien hierna vermelde beëindiging van het kapitaalcontract, rechtstreeks een overeenkomst gesloten tussen het fonds en AZL voor wat betreft het pensioenbeheer.

AZL heeft over het gehele jaar elk kwartaal een administratieve rapportage opgesteld welke in de bestuursvergaderingen is besproken. Onderdeel van deze rapportage is een overzicht van de nakoming van de zogenaamde service level agreements (SLA's).

Herverzekeraar

Alle verplichtingen uit hoofde van overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's van het pensioenfonds waren in het verslagjaar geheel ondergebracht bij en overgenomen door Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N.V. De beleggingen zijn ondergebracht in een gesepareerd beleggingsdepot bij ING Investment Management. De beleggingsrisico's en rendementen zijn volledig voor rekening van het fonds. Het kapitaalcontract respectievelijk het fiduciair vermogensbeheercontract met de voornoemde ondernemingen had een looptijd van vijf jaar en is geëindigd op 31 december 2012.

Sinds het voorjaar van 2010 betrof het contract met Nationale-Nederlanden een zogeheten kapitaalcontract 'nieuwe stijl'. Dit met het oog op de neerwaartse aanpassing van de kredietwaardigheid van Nationale-Nederlanden in de voorafgaande periode. In het kapitaalcontract 'nieuwe stijl' is met het oog op de positie van het fonds bij faillissement van de verzekeraar bepaald dat het pensioenfonds juridisch eigenaar van het vermogen blijft, met uitzondering van een bedrag ter grootte van de jaarpremie.

In het najaar van 2012 heeft het bestuur besloten om het kapitaalcontract met Nationale-Nederlanden niet te verlengen, maar te kiezen voor afzonderlijke contracten voor pensioenbeheer, vermogensbeheer en de risicoverzekeringen. Hierbij is gekozen voor een voortzetting van de uitbesteding bij de huidige partijen die via het kapitaalcontract al betrokken zijn bij de uitvoering.

Fiduciair vermogensbeheer

De fiduciaire advisering vond in het verslagjaar plaats op basis van de fiduciair vermogensbeheerovereenkomst met ING IM ICS. Aan deze overeenkomst zijn de beleggingsrichtlijnen gehecht die in de plaats zijn gekomen van het Beleggingsplan. De dienstverlening door ING IM ICS is contractueel vastgelegd als onderdeel van de overeenkomst die het pensioenfonds heeft gesloten met Nationale-Nederlanden. Met ingang van 1 januari 2013 is er, gezien de hiervoor vermelde beëindiging van het kapitaalcontract, rechtstreeks een overeenkomst gesloten tussen het fonds en ING IM ICS voor wat betreft het fiduciair vermogensbeheer.

Overige uitbesteding van werkzaamheden

Naast de pensioenadministratie zorgt AZL voor secretariële ondersteuning van en advisering aan het bestuur door middel van een bestuursadviseur. Aan deze adviseur is tevens de voorbereiding van de bestuursvergaderingen en uitvoering van genomen besluiten toevertrouwd. Ten slotte is de bestuursadviseur belast met de coördinatie van aan andere partijen opgedragen werkzaamheden.

Actuarieel

De voorbereidende actuariële werkzaamheden en advisering zijn in het verslagjaar uitgevoerd door AZL Actuarieel. AZL Actuarieel heeft over het onderhavige boekjaar een actuariële rapport uitgebracht en de daarin opgenomen analyse ter beoordeling voorgelegd aan de certificerende actuaire. De certificering is opgedragen aan Sprenkels & Verschuren. De certificerende actuaire heeft een eigen oordeel gevormd over de uitgevoerde actuariële werkzaamheden en daarover een verklaring afgelegd. De scheiding van de onderscheiden actuariële werkzaamheden voldoet aan de voorschriften van de Pensioenwet.

Accountant

De controle van de jaarrekening is door het bestuur opgedragen aan PwC. De accountant heeft zijn bevindingen neergelegd in een accountantsverslag en deze met het bestuur besproken. Het bestuur heeft de opmerkingen in dit accountantsverslag ter harte genomen. PwC heeft een goedkeurende controleverklaring afgegeven.

Pensioenen

Algemene pensioenontwikkelingen

Pensioenakkoord van de baan, pensioenhervormingen niet

Algemeen

Het invoeren van een nieuw type pensioencontract laat op zich wachten. Sommige pensioenfondsden willen voortgang maken met de implementatie van een reëel pensioencontract, andere staan er sceptisch tegenover. In het verslagjaar wordt de levendige discussie over een ander pensioencontract voortgezet, maar wel op basis van nog onvolledige informatie. Deze situatie verandert nauwelijks na de publicatie van de Hoofdlijnennota Herziening FTK door demissionair minister Kamp. De nota gaat vergezeld van de resultaten van drie onderzoeken. Onderzocht werden de juridische mogelijkheden om oude pensioenrechten in te varen, de effecten van het nieuwe contract op de solidariteit tussen de generaties en de toetsing van de hoofdkenmerken van het reële contract aan de Europese pensioenwetgeving. Niettemin laat de Hoofdlijnennota vitale onderdelen onuitgewerkt, waardoor de fondsbesturen en hun uitvoeringsorganisaties zich moeten beperken tot oriëntatie en analyse van de beschikbare informatie. Dit ondanks het feit dat de toezichthouders, DNB en Autoriteit Financiële Markten (AFM), in december in een speciale nieuwsbrief de pensioensector oproepen om alvast 'aan de slag te gaan'. De huidige situatie stimuleert opvattingen dat binnen het bestaande nominale kader maatregelen mogelijk zijn die de toekomstbestendigheid en financiële houdbaarheid van de aanvullende pensioenregelingen bevorderen. Het zogeheten Septemberpakket van demissionair staatssecretaris van SZW, de heer De Krom, is hiervan een illustratie. Kortings- en premievoorschriften op basis van de huidige Pensioenwet en FTK worden –zonder nadere wetgeving– vervangen door maatregelen die min of meer vooruit lopen op het reële pensioencontract. Voorbeelden zijn de versnelde verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd en toepassing van het (pseudo) levensverwachtingsaanpassingsmechanisme (LAM).

Invaren oude pensioenrechten

Invoering van het reële pensioencontract maakt het wenselijk om opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenen in het nieuwe regime in te passen. Anders zouden de beoogde effecten van het reële kader te gering zijn. Dit gevoelige onderwerp zorgt voor maatschappelijke onrust en mobiliseert diverse groepen belanghebbenden. Organisaties verdedigen namens de ouderen dan wel jongeren hun belangen. Het heeft er alle schijn van dat uiteindelijk de gang naar de rechter zal worden gemaakt. Sommige fondsbesturen zijn op voorhand al beschuldigd van onevenwichtige belangenafweging. Het onderwerp is in ieder geval met juridische risico's omgeven. De Stichting van de Arbeid (STAR) heeft het kabinet dan ook om meer wettelijke bescherming ter zake gevraagd. Deze bescherming kan de politieke noodzaak bevestigen om het aanvullende pensioenstelsel te herzien. Vooral nog worden de risico's bij sociale partners en fondsbesturen neergelegd. Een apart aspect in dit verband is de conversie van oude pensioenaanspraken met een ingangsdatum op de 65-jarige leeftijd, naar 67 jaar. Een en ander op collectieve basis en zonder de noodzaak van individuele instemming van een deelnemer. De pensioenfondsden vragen deze mogelijkheid omdat het de pensioenadministratie aanmerkelijk vereenvoudigt. Staatssecretaris Klijnsma van SZW acht deze mogelijkheid onder voorwaarden al aanwezig en vindt dat geen verdere wettelijke grondslag nodig is.

Communicatierapport en uitstel

Na de publicatie van de Hoofdlijnnnota volgt in juni een rapport over de communicatieaspecten van het nieuwe pensioencontract. Vooral op dit terrein vinden de toezichthouders dat fondsen alvast voorbereidingen kunnen treffen. Dit mede in reactie op de beslissing van staatssecretaris Klijnsma om de herziening van het FTK met een jaar uit te stellen tot 1 januari 2015. Dit besluit confronteert sociale partners en fondsbesturen met een extra overgangsjaar 2014, waarin de overheid mogelijk –in navolging van het Septemberpakket– aanvullende maatregelen gaat nemen.

Nieuw kabinet en regeerakkoord

Ondertussen komen in het verslagjaar een nieuw kabinet en regeerakkoord tot stand en blijkt het kabinet-Rutte II nog enige andere maatregelen in petto te hebben. Deze maatregelen liggen onder meer op het terrein van de AOW, de Anw en de fiscale facilitering van de pensioenopbouw (het 'Witteveenkader').

Versnelde verhoging van de AOW-pensioengerechtigde leeftijd

De bestaande synchronisatie tussen de AOW en de aanvullende pensioenen staat onder druk. In het verslagjaar wijzigt per 1 april de ingangsdatum van de AOW van de eerste dag van de maand, waarin de 65-jarige leeftijd wordt bereikt, naar de verjaardag zelf. Met het verhogen van de pensioenleeftijd volgt het kabinet een geheel eigen traject en tempo, terwijl de plannen tot flexibilisering van de AOW zijn geschrapt. Ten slotte wil het nieuwe kabinet de verhoging van de AOW-leeftijd nog versnellen en het LAM pas introduceren nadat een deelnemer 67 jaar is geworden. De eigen koers met de AOW stelt de pensioenfondsen die streven naar gelijktijdige uitbetaling van AOW en aanvullend pensioen voor uitvoeringstechnische problemen. Naast de AOW-plannen heeft het voorstel om de uitkeringsduur van de Anw te beperken mogelijk gevolgen voor het nabestaanden- en Anw-hiaatpensioen. Meer zal duidelijk worden als het kabinet de plannen concreetiseert.

Krimpend Witteveenkader

De overheid komt de pensioensector tegemoet door in één stap de fiscale begeleiding van de aanvullende pensioenopbouw aan te passen aan de gewenste verhoging van de pensioenleeftijd. Twee stapjes in 2013 (naar 66 jaar) en 2015 (naar 67 jaar) worden tot één stap in 2014 (van 65 naar 67 jaar) teruggebracht. Hierdoor kan de aanpassing van de diverse pensioenregelingen en administratie beperkt blijven tot één operatie. Dit voordeel lijkt overigens te verdwijnen als het kabinet-Rutte II met ingang van 2015 besluit tot een verdere beperking van de maximale pensioenopbouw. De Tweede Kamer heeft het kabinet een rapportage gevraagd van de effecten voor de diverse generaties. Daarnaast bestaat het voornemen om de fiscale facilitering te beperken tot een inkomen van € 100.000 (aftopping).

In een duidelijk slinkende tweede pijler doet het kabinet evenwel meer dan ooit een beroep op pensioenfondsen en spreekt hen aan op hun maatschappelijke functie ofwel hun bereidheid om te investeren in Nederlandse bedrijfssectoren zoals de woningmarkt, infrastructuur, duurzame energie en het midden- en kleinbedrijf.

SNP handhaaft in het verslagjaar de datum waarop het ouderdompensioen start op de eerste dag van de maand waarin de deelnemer 65 jaar wordt.

Evaluatie van de herstelplannen en het Septemberpakket

Het reële pensioencontract moet schokken op de financiële markten kunnen opvangen. Zolang dit type contract niet is ingevoerd, moeten de bestaande korte- en langetermijnherstelplannen nog langs de weg van huidige regels en aanwijzingen worden uitgevoerd. Dat neemt niet weg dat DNB in het begin van het verslagjaar twijfelt of de rentetermijnstructuur (RTS) op maandbasis nog een juiste weergave is van de prijsvorming op de (verstoorde) interbancaire swapmarkt. Met ingang van het jaar mag daarom worden gerekend met een gemiddelde RTS over de periode van 1 oktober tot en met 31 december 2011. Hoewel de toezichthouder het tijdelijke karakter van deze maatregel benadrukt, mag de middeling het gehele boekjaar worden toegepast. Voorts wordt ultimo september de Ultimate Forward Rate (UFR) ingevoerd.

De UFR is onderdeel van het Septemberpakket. Dit pakket bevat enkele voorwaarden waaronder pensioenfonds hun aangekondigde verlagingen van de pensioenaanspraken over een langere periode mogen uitsmeren en/of hun premie voor 2013 lager kunnen vaststellen. Op verzoek van CDA-kamerlid Omtzigt wordt in het verslagjaar een beperkt onderzoek gedaan naar het terugstorten van pensioenpremie aan de sponsorende ondernemingen. Dit naar aanleiding van kritiek dat de huidige financiële positie van pensioenfonds is beïnvloed door terugbetalingen. Staatssecretaris Klijnsma stelt de Tweede Kamer voor dit thema niet breder te onderzoeken. Het blijkt moeilijk het verleden volledig te achterhalen en de kosten van het onderzoek zijn hoog. De conclusie van het beperkte onderzoek is dat de terugstortingen in het verleden juridisch correct en met instemming van alle betrokkenen plaatsvonden.

SNP heeft sinds de negentiger jaren geen pensioenpremie terug betaald aan de werkgever.

In het verslagjaar moesten alle pensioenfonds uiterlijk 1 mei bij DNB een financieel crisisplan indienen. Doel van dit plan is om, los van concrete herstelplannen, beter voorbereid te zijn op een eventuele volgende financiële crisis. DNB heeft inmiddels de financiële crisisplannen geëvalueerd en geconcludeerd dat de kwaliteit beter kan.

SNP heeft vóór 1 mei 2012 een financieel crisisplan ingeleverd bij DNB. Dit plan is begin 2013 geactualiseerd, mede aan de hand van de bevindingen die DNB heeft gedaan.

Governance

De governance, de wijze waarop een pensioenfonds wordt bestuurd, is al jaren onderwerp van discussie binnen de pensioensector en van politieke belangstelling. In het verslagjaar zijn dit nieuwe ontwikkelingen:

Wet Koser Kaya/Blok

De Eerste Kamer gaat akkoord met voorstellen om gepensioneerden meer zeggenschap te geven bij pensioenfonds. Het is een initiatief van de Tweede Kamerleden Koser Kaya (D66) en Blok (VVD). Staatssecretaris Klijnsma bepaalt dat de wet 1 juli 2014 in gaat. In de ogen van het kabinet biedt de wet slechts een oplossing op een deelterrein. Het kabinet ziet de eigen voorstellen (zie hierna) als een integrale benadering van de problematiek.

Wet Versterking bestuur pensioenfonds

Met de maatregelen in het wetsvoorstel Versterking bestuur pensioenfonds wil het kabinet de deskundigheid van fondsbesturen bevorderen, het intern toezicht versterken en de diverse organen en hun taken stroomlijnen. Onderdeel van het wetsvoorstel zijn alternatieve bestuursmodellen voor het bestaande paritaire (werkgevers en werknemers) model. Eén van de beweegredenen is dat straks deskundiger fondsbesturen beslissen over de invoering van het reële pensioencontract en dat de verschillende groepen belanghebbenden beter zijn vertegenwoordigd in het bestuur.

Staatssecretaris Klijnsma wil 'haar' wetsvoorstel eerder in laten gaan dan de Wet Koser Kaya/Blok. Het wetsvoorstel van Koser Kaya Blok zal dan niet in werking treden.

Het wetsvoorstel beperkt het aantal bestuurs- en toezichtfuncties dat iemand bij een pensioenfonds mag bekleden. Die maatregel wijkt speciaal voor de sector af van de algemene voorschriften voor financiële ondernemingen om te bereiken dat de schaarse deskundigheid en ervaring op het terrein van pensioen- en vermogensbeheer optimaal worden benut.

Principes voor goed pensioenfondsbestuur

De Pensioenfederatie werkt aan een herziening van de STAR-principes voor goed pensioenfondsbestuur. Deze Code pensioenfonds wordt in het komende jaar verwacht.

SNP zal de wet- en regelgeving toepassen zodra deze definitief is.

De Algemene Pensioeninstelling

Staatssecretaris Klijnsma neemt een pakket voorstellen over van voormalig minister Kamp. Die voorstellen staan de huidige pensioenfondsen toe de pensioenregelingen van andere ondernemingen uit te voeren. De algemene pensioeninstelling (API) als nieuwe uitvoeringsorganisatie, is volgens Kamp niet nodig. De staatssecretaris kondigt een consultatieronde met onder meer de pensioensector aan over het pakket.

De plannen duiden er op dat alle facetten van het aanvullende pensioen ter discussie staan. De inhoud van de pensioenregelingen via de ontwikkeling van een reëel kader, de bestuursstructuur van pensioenfondsen in de vorm van alternatieve modellen voor de huidige paritaire samenstelling en de uitvoering door het creëren van zogeheten 'open' pensioenfondsen.

De ideeën passen in een verdergaande trend naar consolidatie en integratie van diensten en op de pensioenmarkt opererende, dienstverleners. Het moet de uitvoering efficiënter en goedkoper maken, de professionaliteit en deskundigheid vergroten in een tijd dat het steeds moeilijker wordt om bestuurders en leden voor de organen van de fondsen te vinden.

Toezicht

DNB voert in het verslagjaar themaonderzoeken uit, onder meer naar de risico's van commercieel vastgoed, uitbesteding en de effectiviteit van het bestuur. Ook de AFM verricht onderzoek naast zijn toezichttaken. Een en ander komt op een tijdstip dat de toezichtkosten en dus de uitvoeringskosten van pensioenfondsen omhoog gaan, terwijl de overheid aankondigt zich te zullen terugtrekken uit de financiering van de toezichtkosten. De pensioensector maakt zich al jaren zorgen over de stijging van de laatstgenoemde kosten.

De uitvoeringskosten van pensioenfondsen zelf kunnen rekenen op kritische aandacht; er worden meerdere onderzoeken gepubliceerd.

In het hoofdstuk 'Financiële positie van het pensioenfonds' leest u meer over de uitvoeringskosten.

Ontwikkelingen in 2012 op Europees niveau

De Europese Unie onderkent al enige jaren het belang van aanvullende ouderdomsvoorzieningen mede omdat wettelijke sociale verzekeringen onder druk staan. Daarnaast reageert de Europese wetgever op recente ontwikkelingen.

Witboek Pensioenen en wijziging van de Pensioenfondsenrichtlijn

In een zogeheten witboek ontvouwt de Europese Commissie haar visie op een toekomstbestendig pensioen dat een werknemer binnen de landen van de Europese Unie mee kan nemen. De Nederlandse pensioenmarkt reageert kritisch. Vast onderdeel van de reactie is de wens dat voor pensioenfondsen regels gelden die afwijken van de regels voor verzekeraars. Onder meer als het gaat om de eisen aan de solvabiliteit.

FTT en toepassing op de pensioenfondsen

De Europese Commissie wil belasting heffen over financiële transacties, de Financial Transaction Taks (FTT). Deze heffing is onderdeel van een pakket maatregelen als reactie op de wereldwijde financiële crisis. Het kabinet-Rutte II steunt de FTT maar bepleit een uitzondering voor pensioenfondsen. De Pensioenfederatie heeft voorgerekend wat een dergelijke heffing betekent in pensioenlasten. De sector voelt zich bovendien niet verantwoordelijk voor het ontstaan van de financiële crisis.

Fondsspecifieke ontwikkelingen

Herstelplan

Gedurende het gehele jaar bleef het bestuur de ontwikkeling van de financiële positie van het fonds alert volgen. Dit mede aan de hand van de door AZL Actuarieel aangeleverde QuickScans en de RiskMaps. Dit zijn respectievelijk maandelijks en kwartaalgewijze dekkingsgraadrapportages. Voorts werd uitvoering gegeven aan het herstelplan. De werkgever heeft in juni 2009 toegezegd zorg te dragen voor het herstel van de dekkingsgraad van het fonds welke correspondeert met het minimum vereist eigen vermogen.

De daartoe noodzakelijke betalingsregeling houdt in dit verband in dat

- a) in de maand juli 2009 een eenmalige storting heeft plaatsgevonden van € 5 miljoen, en
- b) voor de jaren 2010 tot en met 2013 in de maand juli telkens € 1,25 miljoen zal worden gestort. De stortingen in 2010 tot en met 2012 hebben reeds plaatsgevonden.

Hierbij is ook afgesproken dat in de maand juni van de voor de herstelperiode resterende jaren telkens een evaluatie zal plaatsvinden van wat op dat tijdstip de stand van de dekkingsgraad is. In juni 2010 en 2011 heeft deze evaluatie met de werkgever plaatsgevonden en is gezamenlijk vastgesteld dat de betalingsregeling ongewijzigd wordt voortgezet. Dit is ook de uitkomst van de evaluatie die in juni 2012 heeft plaatsgevonden. Begin 2013 heeft de jaarlijks verplichte evaluatie plaatsgevonden van de ontwikkelingen in het kader van het herstelplan ultimo 2012. De evaluatie is bij DNB ingediend. Naderhand is gebleken dat bij de eerste indiening van de evaluatie een onjuiste raming van de dekkingsgraad is gehanteerd. Daarom is besloten een herrapportage van de kwartaalstaten 2012 Q4 te leveren aan DNB met betrekking tot de premie 2013 en de evaluatie van het herstelplan. Deze evaluatie heeft DNB tot op heden geen aanleiding gegeven om aanvullende maatregelen van het bestuur te verlangen. In de in 2012 aangepaste uitvoeringsovereenkomst is met de werkgever afgesproken dat ter voorkoming van aanvullende maatregelen, zoals een verlaging van de pensioenen, ten minste een bijstorting door de werkgever zal plaatsvinden die de noodzaak van deze maatregelen ongedaan maakt. Dit los van de afspraak uit juni 2009 waaraan ongewijzigd invulling wordt gegeven.

Het bestuur heeft in het hiervoor geschetste herstelplan in beginsel het bestaande beleid uitgevoerd, zoals neergelegd in de ABTN. Dit betekende dat (mede) over het onderhavige verslagjaar geen toeslagverlening aan de deelnemers, slapers en gepensioneerden kon plaatsvinden.

Er hebben in het verslagjaar geen inkomende waardeoverdrachten plaatsgevonden. De inkomende waardeoverdrachten die in behandeling zijn, bevinden zich alle in een fase in het proces waarbij de andere betrokken pensioenuitvoerder aan zet is. Van de uitgaande waardeoverdrachten die ultimo december 2012 nog in behandeling zijn, is het grootste deel in afwachting van een reactie van de ontvangende pensioenuitvoerder. In de overige gevallen is waardeoverdracht niet mogelijk omdat de overdragende fondsen in onderdekking verkeren en de waardeoverdrachten opgeschort zijn.

ALM-studie en continuïteitsanalyse

Door middel van een ALM-studie worden de beleidsuitgangspunten van het pensioenfonds bepaald met betrekking tot de pensioenen, de beleggingen, de premie en de toeslagen. Met behulp van een zogenaamde continuïteitsanalyse die tenminste eens in de drie jaar wettelijk verplicht moet plaatsvinden, wordt getoetst in hoeverre het gevoerde beleid tot de gewenste resultaten heeft geleid. De analyse geeft met name inzicht in de ontwikkeling van de financiële positie van het fonds en in de te verwachte realisatie van de toekomstige voorwaardelijke indexatie. Omdat de analyse afwijkingen van het beleid aan het licht kan brengen dan wel de verwachting kan voeden dat deze afwijkingen op langere termijn zullen ontstaan, is het bestuur in staat tijdig zijn beleid bij te stellen.

In 2010 heeft een ALM-studie plaatsgevonden. Naderhand is begin 2011 een continuïteitsanalyse uitgevoerd. Deze analyse gaf geen aanleiding tot van de ALM-studie afwijkende conclusies. Het bestuur heeft naar aanleiding van de analyse geoordeeld dat

- het herstel in de eerste drie jaar (2011-2013) voornamelijk het gevolg is van de overeengekomen werkgeversstortingen; ook het niet-verlenen van toeslagen draagt aan het herstel bij;
- de premie in de jaren 2017 tot 2025 door de vergrijzing van het deelnemersbestand naar verwachting niet kostendekkend zal zijn – het bestuur zal de ontwikkeling van de premie dan ook nauwlettend volgen en hierover in overleg treden met de werkgever. Bovendien zal aan de cao-partijen een wijziging van het toeslagenbeleid worden voorgelegd, zoals hierna omschreven onder 'Differentiatie indexatiebeleid'.

De verwachte ontwikkelingen inzake de premie zijn bij de werkgever bekend en regelmatig onderwerp van overleg. Door de cao-partijen is besloten tot de primo 2012 doorgevoerde wijziging van het indexatiebeleid.

Differentiatie indexatiebeleid

Sinds begin 2012 wordt een gedifferentieerd indexatiebeleid toegepast. Het indexatiebeleid is vormgegeven in die zin dat het fonds de ambitie heeft dat de aanpassing van de pensioenaanspraken van de actieve deelnemers aan de loonontwikkeling blijft plaatsvinden. De ingegane pensioenen en de aanspraken van gewezen deelnemers worden aangepast aan de prijsindex (ofwel koopkrachthandhaving). De toe te kennen indexatie voor pensioengerechtigden en gewezen deelnemers zal bovendien nooit hoger zijn dan de toe te kennen indexatie voor actieve deelnemers.

Zelfevaluatie

Op 3 februari 2012 heeft het bestuur een zelfevaluatie uitgevoerd. Deze zelfevaluatie is wettelijk verplicht en daarom ook in de statuten vastgelegd. De zelfevaluatie heeft plaatsgevonden aan de hand van een daarvoor in het leven geroepen procedure. De belangrijkste uitkomst van de zelfevaluatie is dat het bestuur over het algemeen goed functioneert. Wel kwam hieruit naar voren dat er meer aandacht moet worden gegeven aan het risicomanagement en de invulling van het opleidingsplan van het bestuur. In de themabijeenkomst die in maart 2013 heeft plaatsgevonden heeft vervolgens een risico-inventarisatie plaatsgevonden, waarbij de FIRM-methodiek van DNB als uitgangspunt is gehanteerd.

Actualisering fondsdocumenten

In het voorjaar van 2012 zijn de uitvoeringsovereenkomst, de statuten en de pensioenreglementen geactualiseerd. Vervolgens heeft het bestuur in het najaar besloten om vanwege de stapsgewijze verhoging van de AOW-leeftijd, de deelnemers de mogelijkheid te bieden om het pensioen uit te stellen tot na de 65-jarige leeftijd. In het voorjaar van 2013 zijn de pensioenreglementen hierop aangepast.

Fondsspecifieke ervaringssterfte

In het verslagjaar heeft het bestuur, op aanbeveling van de certificerend actuaris, onderzoek gedaan naar de fondsspecifieke ervaringssterfte. Dit onderzoek is in het kader van de wijziging van de sterftegrondslagen naar de Prognosetafel 2012-2062 uitgevoerd. Om de fondsspecifieke ervaringssterfte te benaderen is een inkomensafhankelijke methodiek gehanteerd. Op basis van het onderzoek is voor het deelnemersbestand van SNP de categorie Hoog-Midden bepaald. Per einde 2012 hanteert het fonds de Prognosetafel 2012-2062 en de ervaringssterfte Hoog-Midden.

Overleg met de deelnemersraad

In het overleg met de deelnemersraad en door middel van tussentijdse informatieverstrekking zijn onderwerpen aan de orde gekomen, waarvan de belangrijkste in dit bestuursverslag worden genoemd. De deelnemersraad ontvangt alle notulen van bestuursvergaderingen, de rapportages van de vermogensbeheerder en administrateur, alsmede informatie over de ontwikkeling van de dekkingsgraad. Overige relevante informatie wordt eveneens aan de raad ter beschikking gesteld.

In het verslagjaar heeft de deelnemersraad adviezen uitgebracht over een wijziging van de ABTN, de vaststelling van het financieel crisisplan en de aanpassing van de uitvoeringsovereenkomst, de statuten en de pensioenreglementen. De deelnemersraad heeft het bestuur voorts positief geadviseerd over het onderhavige jaarverslag.

Premiebeleid

Met ingang van 2011 is besloten de feitelijke premie te baseren op de gedempte kostendekkende premie. Bij de premievaststelling voor 2012 is gebleken dat de gedempte kostendekkende premie naar boven moest worden bijgesteld, omdat DNB in de situatie van een dekkingstekort eist dat de premie bijdraagt aan herstel. De feitelijke premie per 1 januari 2012 bedraagt 24,5% van de salarissom. De werkgeversbijdrage bedraagt 24,5% van de salarissom verminderd met de deelnemersbijdragen.

De deelnemersbijdragen zijn als volgt:

Pensioenregeling 2004:

Deelnemers betalen tot 1 april 2012 4% van de pensioengrondslag en met ingang van 1 april 2012 2,35% van de pensioengrondslag +2,4% van het vaste jaarsalaris indien dit hoger is dan € 20.000. De pensioengrondslag is bepaald op 12 x het maandsalaris, vermeerderd met 8% vakantietoeslag en 8,33% eindejaarsuitkering en eventuele ploegen- of afwijkende diensttoeslag en verminderd met de van toepassing zijnde franchise.

Pensioenregeling 2006:

Deelnemers betalen tot 1 april 2012 1,6% van de pensioengrondslag + 2,4% van het vaste jaarsalaris indien dit hoger is dan € 20.000,-. Met ingang van 1 april 2012 betalen deelnemers 2,35% van de pensioengrondslag + 2,4% van het vaste jaarsalaris indien dit hoger is dan € 20.000. De pensioengrondslag is bepaald op 12 x het maandsalaris, vermeerderd met 8% vakantietoeslag en 8,33% eindejaarsuitkering en eventuele ploegen- of afwijkende diensttoeslag en verminderd met de van toepassing zijnde franchise.

Het fonds stelt de door de werkgever aan het fonds af te dragen pensioenpremie op jaarbasis vast, op basis van hetgeen is beschreven in de actuariële en bedrijfstechnische nota. Vaststelling van de pensioenpremie over enig kalenderjaar vindt vóór 31 december voorafgaand aan dat kalenderjaar plaats. Indien de dekkinggraad van het fonds per 31 december van enig jaar onder de voor herstel kritieke dekkinggraad ligt, is de werkgever gehouden op dat moment een bijstorting te doen, zodanig dat de dekkinggraad van het fonds gelijk is aan de kritieke dekkinggraad. Indien de dekkinggraad van het fonds aan het einde van een hersteltermijn van een kortetermijnherstelplan onder de minimaal vereiste dekkinggraad ligt, is de werkgever gehouden op dat moment een bijstorting te doen, zodanig dat de dekkinggraad van het fonds gelijk is aan de minimaal vereiste dekkinggraad. Indien de dekkinggraad van het fonds aan het einde van een hersteltermijn van een langetermijnherstelplan onder de vereiste dekkinggraad ligt, is de werkgever gehouden op dat moment een bijstorting te doen, zodanig dat de dekkinggraad van het fonds gelijk is aan de vereiste dekkinggraad.

Indexatiebeleid

Het bestuur is zich bij een besluit over toekenning van indexatie terdege bewust van de voorwaardelijkheid daarvan. In de communicatie over het indexatiebeleid wordt steeds helder aangegeven dat:

- de indexatie een voorwaardelijk karakter heeft;
- er geen recht bestaat op indexatie;
- het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst indexatie kan plaatsvinden;
- er geen geld gereserveerd is voor indexatie, en
- indexaties afhankelijk zijn van de beschikbare middelen.

Voor actieven geldt een voorwaardelijk toeslagbeleid met als maatstaf de structurele loonsverhoging zoals overeengekomen in de Collectieve Arbeidsovereenkomst.

Voor inactieven geldt tot en met 31 december 2011 hetzelfde voorwaardelijke toeslagbeleid als voor actieven. Met ingang van 1 januari 2012 is het voorwaardelijk toeslagbeleid voor inactieven gewijzigd in een voorwaardelijk toeslagbeleid met als maatstaf de prijsontwikkeling, voor zover de prijsontwikkeling niet hoger is dan de structurele loonsverhoging.

De indexatie zal in enig jaar maximaal 5% bedragen.

Het bestuur behoudt zich het recht voor om toepassing van de indexatie geheel of gedeeltelijk achterwege te laten, indien de resultaten of de financiële positie van het fonds daartoe aanleiding geven. Op grond van de Pensioenwet dient bij een voorwaardelijke indexatie een consistent geheel te bestaan tussen de gewekte verwachtingen, de financiering en het realiseren van de indexatie. De door de wetgever in dit verband gepubliceerde indexatiematrix ondersteunt het bestuur bij de vaststelling van het indexatiebeleid.

Uitvoering van het hiervoor beschreven beleid leidt ertoe dat vanwege een situatie van onderdekking per 1 januari 2013 de pensioenaanspraken van de actieve deelnemers niet worden aangepast aan de jaarlijkse structurele loonontwikkeling, zoals overeengekomen in de cao van de werkgever Koninklijke Theodorus Niemeyer B.V. Dit gold tevens per 1 januari van de jaren 2009 tot en met 2012.

Voor de ingegane pensioenen van de gepensioneerden en de aanspraken van de gewezen deelnemers betekent dit dat deze per 1 januari 2013 niet worden aangepast aan de stijging van de consumentenprijsindex over het voorafgaande jaar. Tot 1 januari 2012 gold voor zowel actieve als inactieve deelnemers dezelfde voorwaardelijke indexatie.

Een en ander laat het volgende beeld met betrekking tot de achterstand in indexatie zien:

Voor actieve deelnemers:

	Loon- ontwikkeling	Toeslag o.b.v. loon- ontwikkeling	Toegekende toeslag	Cumulatieve achterstand
01-01-2008	0,75%			
01-04-2008	3,50%			
Toeslag 1-1-2009		4,28%	0,00%	4,28%
01-01-2009	0,00%			
01-04-2009	1,50%			
Toeslag 1-1-2010		1,50%	0,00%	5,84%
01-01-2010	1,00%			
01-07-2010	1,00%			
Toeslag 1-1-2011		2,01%	0,00%	7,97%
01-01-2011	1,00%			
01-04-2011	2,50%			
Toeslag 1-1-2012		3,53%	0,00%	11,78%
01-04-2012	2,00%			
Toeslag 1-1-2013		2,00%	0,00%	14,02%

Voor inactieve deelnemers:

	Loon- ontwikkeling/ prijsindex	Toeslag o.b.v. loon ontwikkeling/ prijsindex	Toegekende toeslag	Cumulatieve achterstand
01-01-2008	0,75%			
01-04-2008	3,50%			
Toeslag 1-1-2009		4,28%	0,00%	4,28%
01-01-2009	0,00%			
01-04-2009	1,50%			
Toeslag 1-1-2010		1,50%	0,00%	5,84%
01-01-2010	1,00%			
01-07-2010	1,00%			
Toeslag 1-1-2011		2,01%	0,00%	7,97%
CPI okt 2010 - okt 2011	2,60%			
Toeslag 1-1-2012		2,60%	0,00%	10,78%
Loonontwikkeling 01-04-2012 ¹⁾	2,00%			
Toeslag 1-1-2013		2,00%	0,00%	13,00%

Op de financiële positie van het fonds wordt hierna afzonderlijk ingegaan.

Deskundigheidsbevordering

In het verslagjaar is bij de keuze van de themabijeenkomsten zoveel mogelijk ingespeeld op de informatieverzameling en verdieping met betrekking tot actuele pensioenonderwerpen. Voorts hebben bestuursleden deelgenomen aan seminars en bijeenkomsten van de Pensioenfederatie. Bovendien nam het pensioenfonds in het verslagjaar deel aan bijeenkomsten van een kring van Opf. Voor de leden van de BCV, heeft ING IM ICS enkele workshops georganiseerd. Verder wordt het bestuur periodiek op de hoogte gesteld over de pensioenontwikkelingen door middel van het document 'Pensioenitems' van AZL en diverse informatie van de Pensioenfederatie.

Het bestuur heeft in het verslagjaar aandachtsgebieden verdeeld onder de leden van het bestuur. De aandachtsgebieden zijn ontleend aan artikel 30 van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling en nader omschreven in het deskundigheidsplan van SNP. Bij de verdeling van de aandachtsgebieden is aansluiting gezocht bij de deskundigheid van de individuele bestuursleden. In het najaar heeft het bestuur een deskundigheidstoets afgelegd. Aan de hand van de resultaten hiervan is de deskundigheidsmatrix geactualiseerd. In het voorjaar van 2013 is vervolgens het opleidingsplan 2013 nader ingevuld.

Gedragscode en complianceverslag

De leden van het bestuur, plaatsvervangende leden en de leden van de BCV hebben in het verslagjaar wederom de zogenaamde gedragscodeverklaring afgelegd, waarin zij aangeven dat zij kennis hebben genomen van de inhoud van de vigerende gedragscode en verklaren dat deze code volledig is nageleefd en ook voor het komende jaar zal worden nageleefd. De desbetreffende verklaringen waren met ingang van het onderhavige verslagjaar gebaseerd op het door de pensioenkoepel Opf in 2008 geactualiseerde gedragscodemodel.

1) Het prijsindexcijfer voor 2012 (CPI oktober 2011 – oktober 2012) bedraagt 2,87% en is derhalve hoger dan de structurele loonontwikkeling. Conform toeslagbeleid is de toeslag in enig jaar niet hoger dan de structurele loonontwikkeling.

Tijdens het verslagjaar heeft het bestuur de heer Bolhuis als compliance officer aangesteld, als opvolger van de mevrouw Meins. De voornaamste taken van de compliance officer omvatten het onafhankelijk toezicht op de naleving van de gedragscode en relevante wet- en regelgeving. De taken leiden onder meer tot toetsing van de naleving van de regels met betrekking tot onder andere koersgevoelige informatie en privé-effectentransacties door het bestuur en andere verbonden personen, betrokkenen of insiders van het pensioenfonds.

De organisatie en de werkwijze binnen het pensioenfonds is zodanig dat geen van de verbonden personen noch betrokkenen vanwege hun rol binnen het fonds kunnen beschikken over koersgevoelige informatie die vervolgens gebruikt kan worden voor privé transacties. De voor verbonden personen en betrokkenen beschikbare informatie is altijd openbaar.

In de periode dat de heer Bolhuis als compliance officer was aangesteld, zijn hem uit de ter beschikking staande documenten geen omstandigheden bekend geworden, waardoor de naleving van wet- en regelgeving en de gedragscode in het geding is gekomen.

Toekomstverkenning vanwege gesloten karakter van SNP

Vanwege het gesloten karakter van het fonds zal het aantal deelnemers in het fonds op termijn steeds verder afnemen. Mede daarom heeft de werkgever een projectgroep ingesteld voor het uitvoeren van een onderzoek naar mogelijke toekomstscenario's van SNP. Resultaat van deze verkenning is dat als alternatief voor de huidige uitvoering het onderbrengen van het fonds bij een verzekeraar verder onderzocht zal worden. Via de projectgroep zullen de consequenties hiervan in kaart worden gebracht. Dit traject wordt begeleid door Towers Watson.

Actualisering ABTN

In het verslagjaar is de gewijzigde ABTN voor advies naar de deelnemersraad gezonden en voor goedkeuring aan DNB voorgelegd. De deelnemersraad heeft over het algemeen positief geadviseerd over de voorgestelde wijzigingen. Op punten waarover de deelnemersraad van inzicht verschildte met het bestuur, heeft het bestuur beargumenteerd aangegeven waarom het advies niet werd opgevolgd. De wijziging van de ABTN is onder meer ingegeven door de actualisering van de uitvoeringsovereenkomst, de statuten en de pensioenreglementen die in het voorjaar van 2012 hebben plaatsgevonden. Verder is het financieel crisisplan ook als bijlage bij de ABTN opgenomen.

Overige besluitvorming

Overige besluiten in het verslagjaar waren onder meer:

- vaststelling van het jaarverslag 2011;
- reglementaire aanpassing van de franchises in de verschillende pensioenregelingen;
- wijziging van managers van delen van de beleggingsportefeuille;
- vaststelling van de premie voor 2013.

Het bestuur heeft over de belangrijkste besluiten en andere pensioenontwikkelingen in het verslagjaar mededelingen gedaan in het personeelsblad Niemeyer Nieuws. Na vaststelling van het jaarverslag over 2011 is er aan het Niemeyer Nieuws een verkort jaarverslag over 2011 toegevoegd als losse bijlage.

De toezichthouders

Het pensioenfonds komt zijn periodieke rapportageverplichtingen volledig na.

Klachten en geschillen

In het verslagjaar zijn geen klachten en geschillen aan het bestuur gemeld.

Boetes en dwangsommen

In het afgelopen jaar zijn aan het pensioenfonds geen boetes of dwangsommen opgelegd, noch aangekondigd. Er zijn voorts door DNB geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, er is geen bewindvoerder aangesteld, terwijl evenmin de bevoegdheidsuitoefening door de verschillende fondsorganen aan toestemming van de toezichthouder is gebonden.

Financiële positie van het pensioenfonds

Financiën

De voorziening pensioenverplichtingen is, met toepassing van de berekening op basis van de marktwaarde, ultimo 2012 vastgesteld op € 179,8 miljoen (was ultimo 2011 € 165,5 miljoen). Het aanwezige vermogen bedroeg € 186,5 miljoen (was in 2011 € 164,9 miljoen), hetgeen resulteert in een aanwezige dekkingsgraad van 103,7% (was eind 2011 99,7%). Aangezien deze dekkingsgraad lager ligt dan de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,0% heeft het pensioenfonds te maken met een dekkingstekort. De ontwikkeling van de financiële positie van het fonds is in het verslagjaar maandelijks aan DNB gemeld.

Ontwikkeling dekkingsgraad en evaluatie herstelplan

De dekkingsgraad heeft zich in het verslagjaar, zoals uit onderstaande tabel blijkt, positief ontwikkeld. De hierboven genoemde verhoging van de voorziening pensioenverplichtingen in verband met de waargenomen toename van de overlevingskansen is in deze tabel reeds meegenomen onder 'Overige mutaties'.

DNB is over de evaluatie van het herstelplan ingelicht.

	Aanwezige dekkings- graad 2012	Verwacht conform herstelplan 2012
Primo 2012	99,7%	111,7%
Premie	0,7%	0,9%
Uitkeringen	0,0%	0,6%
Toeslagverlening	0,0%	0,0%
Rentetermijnstructuur	-6,7%	0,0%
Rendement	12,1%	2,1%
Overige mutaties	-2,1%	0,0%
Ultimo 2012	103,7%	115,3%

Uitvoeringskosten

In november 2011 heeft de Pensioenfederatie de Aanbevelingen uitvoeringskosten gepresenteerd. Hierin worden de pensioenfondsen opgeroepen om de kosten van het pensioenbeheer, vermogensbeheer en transactiekosten te publiceren. Deze kosten moeten naar de mening van de Pensioenfederatie volledig bekend zijn binnen het pensioenfonds en beschikbaar zijn voor deelnemers.

De aanbevelingen luiden als volgt:

- Rapporteer de kosten van pensioenbeheer in euro per deelnemer.
- Rapporteer de kosten van het vermogensbeheer in % van het gemiddeld belegd vermogen.
- Rapporteer separaat (eventueel geschatte) transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen.

Het fonds deelt de mening van de Pensioenfederatie en wenst volledige transparantie te realiseren ten aanzien van deze kosten. Dit gaat dus verder dan alleen de direct in de jaarrekening te verantwoorden kosten. Het transparant maken van alle kosten en mogelijk afzetten tegen een benchmark is daarbij een middel om de kosten verder te beheersen. Met onderstaand overzicht geeft het fonds gevolg aan de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

Kostenoverzicht

2012

Pensioenbeheer

Kosten in euro per deelnemer ¹⁾	€ 461,30
Kosten in euro per deelnemer (alle deelnemers) ²⁾	€ 309,56

Vermogensbeheer

(Geraamde) Kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen ³⁾	0,45%
(Geraamde) Transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,01%

Risicoanalyse en -beheersing

Inleiding

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioenverplichtingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen. In deze paragraaf wordt ingegaan op het beleid van het pensioenfonds en de risico's die het pensioenfonds bij de uitvoering van zijn taken loopt. Voor de wijze waarop deze risico's zijn afgedekt en een kwantificering van deze risico's wordt verwezen naar de risicoparagraaf in de jaarrekening.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur heeft zijn beleid verwoord in de ABTN. Algemene leidraad voor het uitvoeren van zijn beheertaken is risicomijdend operationeel management. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's.

Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- toeslagbeleid;
- herverzekeringsbeleid, en
- beleid ten aanzien van uitbesteding.

1) Kosten van het pensioenbeheer bestaan uit de kosten van uitbesteding, bestuurskosten en de kosten van toezicht. De totale kosten bedragen € 447.000,-. Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Gewezen deelnemers tellen dus niet mee. Dit in tegenstelling tot de methode 'normdeelnemer' waarbij elk type deelnemer een geweging krijgt in het totale aantal deelnemers. Een pensioengerechtigde en een gewezen deelnemer kosten immers minder dan een actieve deelnemer.

2) Hier zijn de kosten verdeeld over alle deelnemers.

3) Kosten van het vermogensbeheer kunnen in twee categorieën worden onderscheiden. De eerste categorie betreft de kosten zoals die in de jaarrekening zijn verwerkt. Daaronder vallen de beheervergoeding van de vermogensbeheerder(s) en overige beheervergoedingen. Dit betreft een bedrag van € 287.000,- (€ 304.000,- minus nagekomen afrekening over 2011 ad € 17.000,-). De tweede categorie betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten zijn dus niet inbegrepen in de kosten van de vermogensbeheerder(s) zoals opgenomen in de jaarrekening en zijn geschat op € 522.000. De totale kosten vermogensbeheer komen daarmee uit op circa € 809.000.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

Op basis van de uitkomsten van deze analyses stelt het bestuur jaarlijks beleggingsrichtlijnen vast, waarop het door het fonds uit te voeren beleggingsbeleid wordt gebaseerd. De beleggingsrichtlijnen zetten uiteen binnen welke grenzen en normen het beleggingsbeleid moet worden uitgevoerd, en richten zich op het beheersen van de belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Om te toetsen of het beleid op lange termijn tot de gewenste ontwikkeling leidt, voert het pensioenfonds ten minste eens in de drie jaar een continuïteitsanalyse uit. Het fonds heeft deze continuïteitsanalyse laatstelijk in februari 2011 laten uitvoeren door Ortec Finance.

Het risicomodel van DNB kent voor een aantal risicocategorieën vastgestelde scenario's ('schokken'). De hoofdletter 'S', aangevuld met een nummer achter een aantal risicocategorieën, vertegenwoordigt de code die DNB in het risicomodel voor de desbetreffende risicocategorie hanteert. Bij de berekening van het vereist eigen vermogen (buffers) past het pensioenfonds de standaardmethode toe op basis van de zogenaamde wortelformule (S1 t/m S6), aangevuld met een inschatting voor het concentratierisico (S8) en de risico's van actief beheer en leverage.

Het vereist vermogen wordt berekend op basis van zowel de feitelijke als de strategische beleggingsmix. Doorgaans wordt de hoogste van beide gehanteerd als zijnde het vereist eigen vermogen. Voor 2012 betekent dit dat toetsing plaatsvindt op basis van de feitelijke beleggingsmix.

Financiële risico's

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor eventuele toeslagverlening over de opgebouwde aanspraken en ingegane pensioenen. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Het solvabiliteitsrisico bestaat uit de volgende risicocategorieën:

- renterisico (S1);
- zakelijkwaardenrisico (S2);
- valutarisico (S3);
- grondstoffenrisico (S4);
- kredietrisico (S5);
- verzekeringstechnisch risico (S6);
- liquiditeitsrisico (S7);
- concentratierisico (S8).

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente. Maatstaf voor het meten van rentegevoeligheid is de duration. De duration is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren van de kasstromen.

31 december 2012**31 december 2011**

Duration van de vastrentende waarden (voor derivaten)	8,0	8,7
Duration van de vastrentende waarden (na derivaten)	16,5	15,5
Duration van de (nominale) pensioenverplichtingen	14,7	14,8

Ook de omvang van de vastrentende beleggingen ten opzichte van de verplichtingen is bepalend voor het renterisico. Indien op balansdatum de duration van de beleggingen aanzienlijk korter is dan de duration van de verplichtingen is er sprake van een zogenaamde 'duration-mismatch'. Bij een rentestijging zal de waarde van beleggingen minder snel dalen dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de actuele marktrentetermijnstructuur), met als gevolg dat de dekkingsgraad zal stijgen. Voor het fonds geldt dat bij een rentedaling de waarde van de beleggingen minder snel stijgt dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Om de aanwezige mismatch te beperken, hanteert het fonds het beleid het renterisico middels derivaten gedeeltelijk (voor 70%) af te dekken (met een bandbreedte van 65% tot 75%).

Zakelijkewaardenrisico (S2)

De waarden van aandelen en onroerend goed zijn onderhevig aan marktfluctuaties. Fondsen die een deel van hun vermogen in dergelijke zakelijke waarden hebben belegd, lopen hierdoor (prijs)risico. De hiervoor bedoelde fluctuaties hebben altijd direct invloed op het beleggingsresultaat, omdat alle beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde, waarbij waardewijzigingen onmiddellijk worden verwerkt in het saldo van baten en lasten. Spreiding binnen de portefeuille (diversificatie) kan het risico dempen. Het risico kan ook afgedekt worden door gebruik te maken van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures. Het fonds heeft strategisch 29% belegd in zakelijke waarden, verdeeld over vastgoed (3%) en aandelen (26%). De aandelenportefeuille is gespreid over verschillende regio's: Amerika, Europa, Azië en opkomende markten. Er worden geen derivaten gebruikt om de risico's verder af te dekken.

Valutarisico (S3)

Valutarisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen in vreemde valuta verslechtert als gevolg van veranderingen van vreemde valutakoersen. De kans dat de wisselkoers van vreemde valuta verslechtert ten opzichte van de euro betekent een risico voor een pensioenfonds omdat verplichtingen veelal in euro luiden en bezittingen (deels) in vreemde valuta. Dit risico is van belang voor zowel directe posities in een valuta, als voor beleggingen die gewaardeerd zijn in een andere valuta. Het beleid van het pensioenfonds is om het valutarisico (gedeeltelijk) af te dekken. In de beleggingsrichtlijnen is opgenomen dat, voor wat betreft de beleggingen in aandelen, het valutarisico van de US-dollar, het Engelse pond en de Japanse yen voor 75% wordt afgedekt. Eind 2012 wordt voor 39,6% (2011: 26,8%) van de beleggingsportefeuille belegd buiten de eurozone.

Grondstoffenrisico (S4)

Fondsen die beleggen in grondstoffen (commodities) lopen het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt. Het pensioenfonds belegt niet in grondstoffen en hoeft daarom geen buffers hiervoor aan te houden.

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen, waarop het fonds vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee 'over the counter' (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars. Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen, waarmee het fonds transacties is aangegaan, niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt. Het kredietrisico wordt gemeten aan de hand van de spread ten opzichte van de swapcurve.

Een aantal zaken reduceren het kredietrisico:

- kredietrisico obligatieleningen: er wordt belegd in gespreide portefeuilles;
- kredietrisico OTC-derivaten: op wekelijkse basis vindt er uitwisseling van onderpand plaats met de tegenpartijen van OTC-derivaten.

Verzekeringstechnisch risico (S6)

De verzekeringstechnische risico's zijn het langlevens-, overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico. Het belangrijkste actuariële risico is het langlevensrisico (het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen). Als gevolg hiervan is de pensioenvermogensopbouw niet toereikend voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van de AG-prognosetafel 2012-2062 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ('schadereserve'). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke lasten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het fonds heeft het nabestaanden- en wezenpensioen op risicobasis herverzekerd bij een externe, onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij. Daarnaast is eveneens het arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico (her)verzekerd. De (her)verzekeringsovereenkomst is per 31 december 2012 beëindigd. Met de verzekeraar was een resultaatdeling overeengekomen. Het aan het einde van de contractperiode aan het fonds toekomend aandeel in het technisch resultaat zal na de uitlooperperiode van twee jaar tussen fonds en verzekeraar worden verrekend.

Met ingang van 1 januari 2013 heeft het fonds een risicoverzekering voor arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico afgesloten.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities, rekening houdend met directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

De volgende zaken zijn van belang met betrekking tot het liquiditeitsrisico:

- de uitgaande uitkeringen overtreffen het niveau van de premies, en
- ultimo 2012 zijn er voldoende obligaties die onmiddellijk te gelde kunnen worden gemaakt om een eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

Circa 3% van de portefeuille is belegd in het CBRE Eurosiris fonds (vastgoed). Deze belegging is niet op korte termijn liquide te maken. Als onderpand voor de OTC-derivaten wordt gebruik gemaakt van staatsobligaties.

Concentratierisico (S8)

Grote posten binnen de beleggingsportefeuille zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico. Het bestuur merkt als grote post elke post aan die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Deze posten zijn opgenomen in risicoparagraaf in de jaarrekening.

Inflatierisico

Het pensioenfonds kent een voorwaardelijk toeslagenbeleid en communiceert dit beleid, conform wettelijke voorgeschreven formuleringen, naar alle deelnemers, slapers en gepensioneerden. Door die communicatie is de kans zeer gering dat verwachtingen worden gewekt en juridische claims moeten worden gehonoreerd. Aangetoond is dat het toeslagenbeleid, ook in financieel mindere tijden, consequent wordt uitgevoerd.

Niet financiële risico's

Sponsorrisico

Het pensioenfonds heeft een directe economische en contractuele band met de werkgever als sponsor van het pensioenfonds. Deze afhankelijkheid vertaalt zich in risico's voor het pensioenfonds, de zogenaamde sponsorrisico's. Voorbeelden van sponsorrisico's zijn onder meer: faillissementsrisico, betalingsonmacht van de sponsor veroorzaakt door negatieve ontwikkelingen bij de sponsor, financieringsrisico, beëindiging van de relatie met de sponsor en belangenverstremming tussen het pensioenfonds en de sponsor. Het bestuur is zich ervan bewust dat het fonds voor de financiering van de pensioenregelingen grotendeels afhankelijk is van bijdragen van de werkgever en derhalve van de bedrijfsresultaten van de onderliggende onderneming die zijn commerciële activiteiten ontplooit in de tabaksindustrie.

Omgevingsrisico

Hieronder worden risico's verstaan als gevolg van externe veranderingen. Gedacht kan worden aan veranderingen in de maatschappelijke wens om duurzaam te beleggen. Ook het niet naar behoren functioneren van mondiale financiële systemen (de internationale markten), waardoor bijvoorbeeld beleggingen niet langer verhandelbaar zijn en zelf, al dan niet tijdelijk, hun waarde verliezen, kan als een risico worden beschouwd. Het bestuur acht dit soort risico's voor het fonds niet beheersbaar.

Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico op verlies als resultaat van inadequate of foutieve interne processen, mensen en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Operationele risico's hebben een negatieve impact op een goede uitvoering van de pensioenregeling. Voor deze operationele risico's geldt wel dat een verregaande reductie onevenredig veel inspanning en kosten met zich mee kan brengen. Het bestuur heeft de operationele risico's beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties, die bij de uitvoering betrokken zijn, op de gebieden zoals interne organisatie, procedure, processen en controles en kwaliteit van de geautomatiseerde systemen. Deze kwaliteitseisen worden periodiek door het bestuur getoetst.

De operationele uitvoering geschiedt door AZL. Door AZL is een ISAE3402 rapportage afgegeven. Hiermee toont AZL aan het pensioenfonds én aan de accountant van het pensioenfonds aan dat de uitvoering van de in de rapportage vermelde processen 'in control' is. Ook de fiduciair vermogensbeheerder ING IM ICS heeft een ISAE3402 rapportage afgegeven. De ISAE3402 rapportages van beide partijen worden jaarlijks in het bestuur behandeld. Het bestuur is op grond hiervan van oordeel van de operationele risico's voldoende worden beheerst. Zie hierover ook de hierna volgende paragraaf over de uitbestedingsrisico's.

Uitbestedingsrisico's

Het bestuur heeft onder behoud van zijn verantwoordelijkheden een aantal werkzaamheden structureel uitbesteed. De uitbesteding van werkzaamheden aan een derde partij heeft tot gevolg dat het bestuur geen directe gezagsverhouding heeft met de personen die bij de derde partij feitelijk en dagelijks zijn belast met de uitvoering van die werkzaamheden. Het bestuur heeft voorts geen rechtstreeks zicht op en voert geen directe controle uit op administratieve processen, zoals uitbetaling van pensioenen, pensioenberekeningen e.d.

Het bestuur erkent voorts dat aan de uitbesteding het risico is verbonden van discontinuïteit van de dienstverlening door AZL. Bij alle uitbestedingsactiviteiten conformeert het fonds zich volledig aan de regelgeving van DNB op het gebied van uitbesteding. Het fonds beschikt voor iedere extern uit te voeren activiteit over een uitbestedingsovereenkomst die voldoet aan artikel 34 van

de PW. In voorkomende gevallen worden met de uitvoerende organisatie nadere afspraken omtrent procedures, processen, informatieverstopping en te leveren diensten vastgelegd in een Service Level Agreement (SLA). In een SLA worden ten minste ook afspraken vastgelegd over de administratieve organisatie, de autorisatie en procuratiessystemen en de interne controle van de uitvoerende organisatie.

Om aan de behoefte van het bestuur aan zekerheid en daarmee kwaliteitsgaranties tegemoet te komen heeft AZL er enkele jaren geleden voor gekozen om gecertificeerd te worden volgens de richtlijnen van SAS 70. Inmiddels bestaat SAS70 niet meer en is dit per 15 juni 2011 vervangen door de ISAE3402-rapportage. Belangrijke verschillen tussen beide rapportages zijn de vereiste verklaring van het management in de ISAE3402-rapportage, de zogenaamde management assertion, en daarnaast het uitvoeren van risicoanalyses. Daar AZL vanaf 2010 beschikt over een zogenaamde In Control Statement heeft de overgang naar ISAE3402 voor AZL weinig impact gehad.

Ook de ISAE3402-rapportage bestaat uit een type I en een type II verklaring en ook hier worden alleen processen beschreven welke de financiële verantwoording raken.

Ook voor 2012 heeft AZL een ISAE3402 type II rapportage en geeft de directie wederom een In Control Statement af. Het overleggen van de ISAE3402-rapportage komt tevens tegemoet aan de Beleidsregel 'Uitbesteding Pensioenfonds' waarin DNB heeft vastgesteld dat een pensioenfonds dat zijn administratie uitbesteedt aan een uitvoerder verantwoordelijk is en blijft voor een juiste administratie. Voor de meeste relevante processen is een beschrijving van de AO/IC opgesteld, die heeft geleid tot een beschrijving van de beheersingsmaatregelen voor de betreffende processen.

Met ING IM ICS is een fiduciair vermogensbeheerovereenkomst afgesloten. In deze overeenkomst zijn onder meer afspraken gemaakt over periodieke rapportages en verantwoording aan het bestuur over uitgevoerde werkzaamheden en zijn zogenaamde service level agreements (SLA's) opgenomen. Binnen het door het bestuur vastgestelde beleidsmatige kader wordt door ING IM ICS uitvoering gegeven aan het beleggingsbeleid. Daarnaast heeft ING IM ICS een adviserende en beleidsvoorbereidende rol richting de BCV en het bestuur. ING IM ICS heeft een zogenaamd Integrated Control Framework (ICF) geïmplementeerd. Dit ICF beschrijft alle relevante bedrijfsprocessen met de daarbij behorende risico's en beheersingsmaatregelen die de risico's mitigeren. Een van de uitkomsten van het ICF is het ISAE 3402 rapport (tot en met 2010 was dit het SAS70 rapport) welke jaarlijks wordt uitgegeven. Voor 2012 heeft ING IM ICS opnieuw een ISAE 3402 type II rapportage opgesteld. Deze rapportage is aan het bestuur beschikbaar gesteld. Voorts wordt het bestuur door middel van periodieke rapportages van zowel de uitvoeringsorganisatie alsmede van externe adviseurs in staat gesteld de risico's en fondssituatie goed te monitoren.

IT-risico

De informatietechnologie is een belangrijke risicocategorie voor pensioenfonds. Omdat SNP de pensioenadministratie, het vermogensbeheer en de financiële administratie heeft uitbesteed, is dit risico tot een uitbestedingsrisico geworden.

Integriteitsrisico

DNB verstaat hieronder het risico dat de integriteit van het pensioenfonds dan wel het financiële stelsel wordt beïnvloed als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van de organisatie, medewerkers dan wel van de leiding, een en ander in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijke en door het fonds opgestelde normen. Bij de beheersing van dit risico kan gedacht worden aan onder meer gedragscodes en procesmatige waarborgen. SNP heeft een gedragscode en een compliancebeleid. Beide zijn een wettelijke verplichting. Een regeling voor omgang met integriteitgevoelige functies komt relatief weinig voor. DNB toetst voorts nieuwe bestuursleden.

Juridische risico's

Een pensioenfonds loopt het risico in rechte aangesproken te worden. Ten einde dit risico te beperken kan het fonds maatregelen treffen. Eén risico is dat de fondsstukken niet voldoen aan de wettelijke bepalingen. Een ander risico is dat men als fondsbestuurder in persoon kan worden aangesproken. Een derde risico betreft het niet in voldoende mate vorm geven aan consistent beleid; dit maakt het fonds kwetsbaar indien het hierop wordt aangesproken. Een vierde risico betreft het niet of onduidelijk communiceren naar partijen. Een vijfde risico betreft aansprakelijkheid door het niet of niet goed uitvoeren door partijen die het fonds heeft ingehuurd. Met betrekking tot bovengenoemde risico's heeft het bestuur de volgende maatregelen genomen:

1. Het fonds heeft AZL als bestuursadviseur aangesteld. AZL toetst bij wetwijzigingen de fondsstukken en stelt waar nodig wijzigingen voor aan het bestuur.
2. Statutair is vastgelegd dat het fonds de aansprakelijkheid voor geleden schade van het bestuur of individuele bestuursleden overneemt. Hierop wordt een uitzondering gemaakt indien sprake is van opzet of grove schuld, de bestuurder persoonlijk winst of voordeel heeft behaald en de schade voortvloeit uit een misdrijf.
3. Het fonds ziet erop toe dat besluitvorming consistent en goed gedocumenteerd plaatsvindt. Deze documentatie zorgt ervoor dat ook derden de inhoud en werking van dit beleid kunnen volgen.
4. Het fonds werkt volgens een communicatieplan. Dit plan bewaakt de wettelijk verplichte communicatiemomenten.
5. Met alle ingehuurde partijen zijn contractuele afspraken gemaakt. Partijen dienen regelmatig te rapporteren over het wel of niet voldoen aan de gemaakte afspraken.

Jaarlijks vinden er controles plaats door actuaire en accountant. Materiële onvolkomenheden worden door hen gerapporteerd. In het algemeen draagt het bestuur er zorg voor dat zij voldoende kennis en kunde bezit om haar verantwoordelijkheid te kunnen dragen. De hierboven genoemde risico's zijn niet limitatief maar de juiste afdekking van deze genoemde risico's geven wel een indicatie over de juridische weerbaarheid van het pensioenfonds.

Verzekerdenbestand

	Actieve deelnemers¹⁾	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2011	341	498	638	1.477
Mutaties door:				
Ontslag met premievrije aanspraak	-25	26	-	1
Waardeoverdracht	-	-1	-	-1
Ingang pensioen	-4	-25	56	27
Overlijden	-1	-3	-28	-32
Afkoop	-	-6	-8	-14
Andere oorzaken	1	-14	-1	-14
Mutaties per saldo	-29	-23	19	-33
Stand per 31 december 2012	312	475	657	1.444

Specificatie pensioengerechtigden

	2012	2011
Ouderdomspensioen	454	435
Nabestaandenpensioen	195	196
Wezenpensioen	8	7
Totaal	657	638

1) Inclusief arbeidsongeschikten.

Beleggingen

Nederlandse pensioenfondsen

Met het Septemberpakket Pensioenen dat eind september door het kabinet is gepresenteerd, wordt in de ogen van velen een belangrijke stap gezet in de richting van een toekomstbestendig pensioenstelsel. Onderdeel van het Septemberpakket is de invoering van de zogeheten Ultimate Forward Rate (UFR) die gebruikt kan worden voor de berekening van pensioenverplichtingen. De UFR maakt die berekening minder gevoelig voor schommelingen en mogelijk verstoorde omstandigheden op de financiële markten. Onder de methodiek van de UFR wordt de rentetermijnstructuur tot looptijden van twintig jaar gebaseerd op de swaprente en wordt voor looptijden langer dan twintig jaar een rentestructuur geconstrueerd op basis van enerzijds de markrente en anderzijds een vaste forwardrente na 60 jaar. Berekend op basis van de UFR bedroeg volgens de Pensioenthermometer van Aon/Hewitt de gemiddelde dekkingsgraad van de Nederlandse pensioenfondsen eind december 2012 circa 102%. Eind 2011 bedroeg de, op basis van driemaands middeling (de toen geldende waarderingstechniek) bepaalde dekkingsgraad 103%. Een en ander resulteerde in 2012 in een daling van de gemiddelde dekkingsgraad van de Nederlandse pensioenfondsen met circa 1%. Alleen op basis van de driemaandsmiddelingmethodiek zou de dekkingsgraad eind 2012 overigens op 98% zijn geëindigd. Aldus heeft de UFR de negatieve gevolgen van de rentedaling in 2012 (de zogenaamde "swaprente" daalde in 2012 voor looptijden van tien jaar met 0,9 procentpunt) grotendeels gecompenseerd.

Markten 2012

Financiële markten stonden in 2012 in het teken van de angst voor een aanhoudende recessie in de ontwikkelde landen en van politiek onvermogen om begrotingstekorten en schulden terug te dringen. Deze angst nam gedurende het jaar af, waardoor risicovolle beleggingen per saldo een goed rendement lieten zien. Daarnaast daalde de rente op staatsleningen, in de Europese periferie zelfs scherp. De verklaring voor de rentedaling in 2012 moet worden gezocht in een tweetal belangrijke ontwikkelingen. Op de eerste plaats waren daar de problemen met de Europese economie. Die belandde, als gevolg van de aanhoudende eurocrisis en een tanend consumentenvertrouwen, eind 2011 in een recessie. Deze ontwikkeling zette in 2012 door als gevolg van tegenvallende macro-economische ontwikkelingen en een verbreding en verdieping van de euro-crisis (waarbij Zuid-Europese landen als Griekenland, Spanje en Italië het beeld bepaalden). Een tweede belangrijke factor was de staatsschuld in de VS. Het eerder in 2011 bereikte akkoord over een verhoging van het 'schuldenplafond' bleek in 2012 in de ogen van kredietbeoordelaars onvoldoende, waardoor een van de kredietbeoordelaars zich genooddaakt zag om de rating van de VS te verlagen. Beide factoren hebben ertoe bijgedragen dat beleggers hun toevlucht namen tot beleggingen in risicovrije (met name Duitse en Nederlandse) staatsleningen. De Duitse rente daalde daardoor eind mei even onder 1,2% en kortlopende obligaties konden zelfs worden uitgeschreven met negatieve couponrentes.

De vorming (in juni 2012) van een Griekse coalitieregering was een grote opluchting voor beleggers. Wat bijdroeg aan de positievere stemming, was het feit dat de Europese regeringsleiders eind juni stappen zetten in de richting van verdergaande economische en politieke integratie van de 17 landen in de eurozone. Zo werd de weg vrijgemaakt voor directe steun aan kwetsbare banken, buiten de begroting van de betreffende overheid om. Een ander belangrijk gegeven voor de markten was de uitspraak van Mario Draghi, eind juli 2012. De ECB gaf aan er alles aan te doen om de euro te redden. In augustus en september 2012 volgden details over de aanpak. De ECB steunt landen in problemen, mits deze formeel om steun vragen en zij zich bereid verklaren om aan de, door de ECB gestelde eisen, te voldoen. Door deze beleidsverandering verminderde het systeemrisico in de eurozone significant. De nieuwe aanpak van de ECB wierp meteen zijn vruchten af. Vanaf juli daalden de risicopremies van landen als Spanje en Italië fors zonder dat de Europese centrale bank feitelijk steun hoefde te verlenen. Spanje, voor de markten al enige tijd kandidaat voor een formele steunaanvraag, kon in 2012 zelfs afzien van het doen van een steunaanvraag.

Toch bleven beleggers in de tweede helft van 2012 nog geruime tijd de voorkeur geven aan "veilig" geachte obligaties. Nederlandse en Duitse staatsleningen bleven daardoor zeer in trek. Eind december 2012 leverden 10-jaars Nederlandse staatsleningen nog maar een rendement op van 1,5%. Zonder meer een historisch laagterecord. Pas toen, eind 2012, de reële economie eerste tekenen van herstel vertoonde, konden aandelenkoersen wereldwijd aan een stijging beginnen, resulterend in een stijging van 14% in 2012. Wereldwijde

vastgoedaandelen (+28%) en aandelen van 'financials' (+27%) rendeerden binnen deze categorie het meest. Maar ook (hoogrentende) bedrijfsleningen en schuldpapier van opkomende markten lieten in 2012 een prima rendement zien.

Aandelen Indices ¹⁾	2012
MSCI World	14,0%
S&P Composite	14,2%
Nasdaq	14,1%
DJ Europe Stoxx 50	13,8%
AEX	14,1%
Topix (Japan)	5,9%
MSCI Emerging Markets	16,8%

Bron: Thomson Reuters Datastream

Vooruitzichten

Wereldwijde economie

In de VS trekken de consumentenbestedingen, de duurzame orders en de huizenmarkt aan. Hier staan aanhoudende bezuinigen van de overheid tegenover. Per saldo is voor 2013 een gematigde groei te verwachten. In de eurozone is niet veel meer dan een stabilisatie van de economie te verwachten. De aantrekkende groei in de VS en China, het stimulerende beleid van de ECB en een afnemende bezuinigingsdrang van (centrale) overheden zouden hier kunnen leiden tot een traditioneel, aan de export gerelateerd, herstel. Mede dankzij deze exportgroei zou de eurozone uit de recessie kunnen komen. Ondanks tekenen van herstel blijft de wereld economie kwetsbaar voor schokken. De rol van de centrale banken en van de politici blijft vooralsnog cruciaal voor een voortzetting van het gematigde economische herstel. De wereldwijde economische groei kan in 2013 op of iets onder het langjarige gemiddelde uitkomen.

Rente

Het aanhoudend ruime beleid van de centrale banken, het naar verwachting gematigde herstel en de nog steeds voortdurende overcapaciteit in de volwassen economieën draagt bij tot aanhoudend lage rentes van staatsleningen in landen als de VS, Duitsland en Nederland. Wel kunnen de rentes, vanaf extreem lage niveaus, iets oplopen.

Aandelen

Mede op basis van de extreem lage rentes en de relatief hoge dividendrendementen is een positieve waardeontwikkeling op de wereldwijde aandelenmarkten te verwachten. Gunstig is dat de balansen van de bedrijven nog steeds relatief gezond zijn en veel bedrijven ruimte hebben om eigen aandelen in te kopen en dividenden te verhogen.

Het beperkte economische herstel in de ontwikkelde economieën (VS, Europa, Japan) zal echter druk gaan uitoefenen op de (historisch hoge) winstmarges. Daardoor zal er slechts beperkt ruimte zijn voor winstgroei en zal het rendement van wereldwijde aandelen moeten komen uit het oplopen van de waarderingen.

Valutamarkten

Zolang de ECB conservatiever blijft dan andere centrale banken in het stimuleren van de economie kan de euro verder stijgen. De euro blijft echter kwetsbaar ten opzichte van de Amerikaanse dollar. Het systeemrisico in de eurozone is weliswaar sterk afgenomen, maar is nog niet definitief van de baan. Bovendien is de economie van de eurozone relatief zwak.

1) Total return indices (in euro).

Fondsspecifieke ontwikkelingen

De portefeuille van het pensioenfonds is onderverdeeld in een zogenaamde matching en return portefeuille. De matching portefeuille heeft als doel een bepaald gedeelte van het rendement van de voorziening pensioenverplichtingen (VPV) te matchen. Deze portefeuille bestaat uitsluitend uit vastrentende waarden als staatsobligaties, bedrijfsobligaties met hoge kredietwaardigheid en rentederivaten. De return portefeuille belegt in obligaties van opkomende landen, bedrijfsobligaties met een lage kredietwaardigheid, aandelen en vastgoed.

De totale portefeuille heeft over 2012 een rendement behaald van 14,2%. Het rendement van de matching portefeuille was 11,7%, gedreven door een dalende rente en een daling van de risico-opslag van staats- en bedrijfsobligaties. De return portefeuille heeft een rendement van 14,6% behaald. Dit werd vooral veroorzaakt door de positieve rendementen van obligaties van opkomende landen, bedrijfsobligaties met een lage kredietwaardigheid en aandelen. Het gedeeltelijk afdekken van het valutarisico heeft een rendement behaald van 0,3%.

Ook relatief gezien zijn de behaalde resultaten positief. Op totaal niveau is een outperformance behaald van 2,1% ten opzichte van de benchmark. Zowel de matching als de return portefeuille hebben beter gepresteerd dan de benchmark. Als benchmark voor de matching portefeuille wordt het rendement van de verplichtingen gehanteerd. De outperformance van 2,4% wordt met name veroorzaakt door een daling van de risico-opslag van staats- en bedrijfsobligaties ten opzichte van de swap curve. Gedurende 2011 was een stijging van deze risico-opslag de voornaamste reden voor de underperformance. De return portefeuille presteerde in 2012 1,2% beter dan de benchmark, gedreven door positieve selectieresultaten binnen de meeste beleggingsfondsen.

Het strategische beleggingsbeleid bleef in 2012 ongewijzigd. Op basis van visie zijn binnen de daarvoor beschikbare ruimte gedurende 2012 een aantal afwijkingen ten opzichte van de strategische portefeuille geïmplementeerd. In juni 2012 is bijvoorbeeld de afdekking van het renterisico verlaagd naar de onderkant van de bandbreedte. Daarnaast is in juli 2012 de blootstelling aan financiële instellingen binnen bedrijfsobligaties met een hoge kredietwaardigheid verlaagd om de (staart)risico's van de Eurocrisis te reduceren.

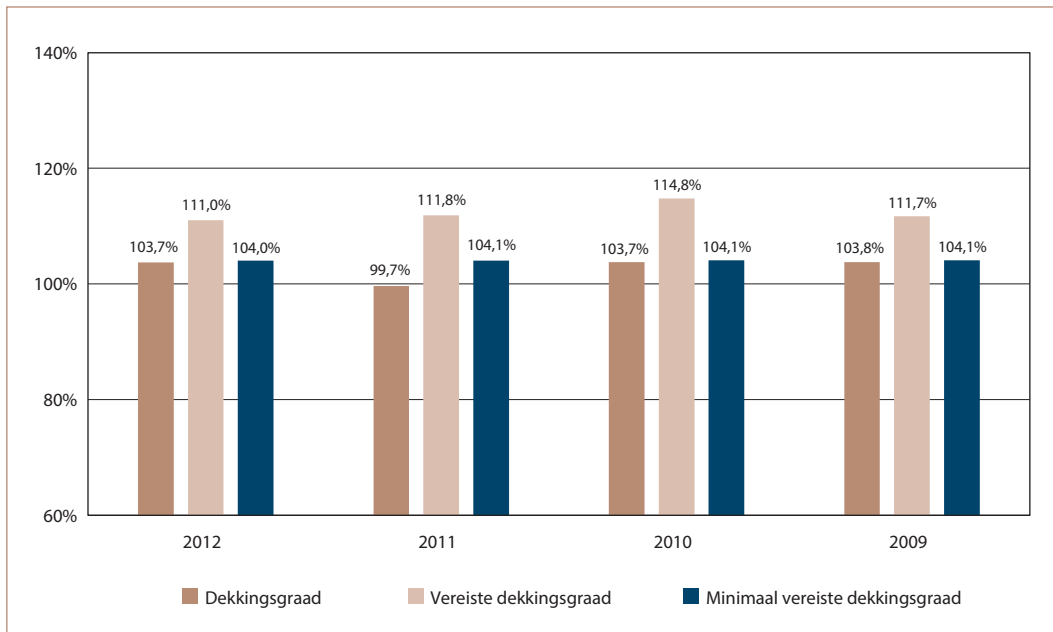
Uit hoofde van de beheersing van tegenpartijrisico is in 2012 een verandering ingezet van het beheer van onderpand op weekbasis naar een situatie waarbij het onderpand op dagbasis wordt uitgewisseld.

Het uitsluitingenbeleid bleef in 2012 ongewijzigd. Het pensioenfonds heeft belangen in enkele beleggingsfondsen (de ING multimanager equity fondsen), waarin een actief uitsluitingenbeleid wordt gevoerd op grond van uitgangspunten voor verantwoord beleggen. De gehanteerde uitsluitingcriteria in deze fondsen zijn kernrechten van de mens, vormen van kinderarbeid, dwangarbeid, zware milieuvervuiling en controversiële wapens.

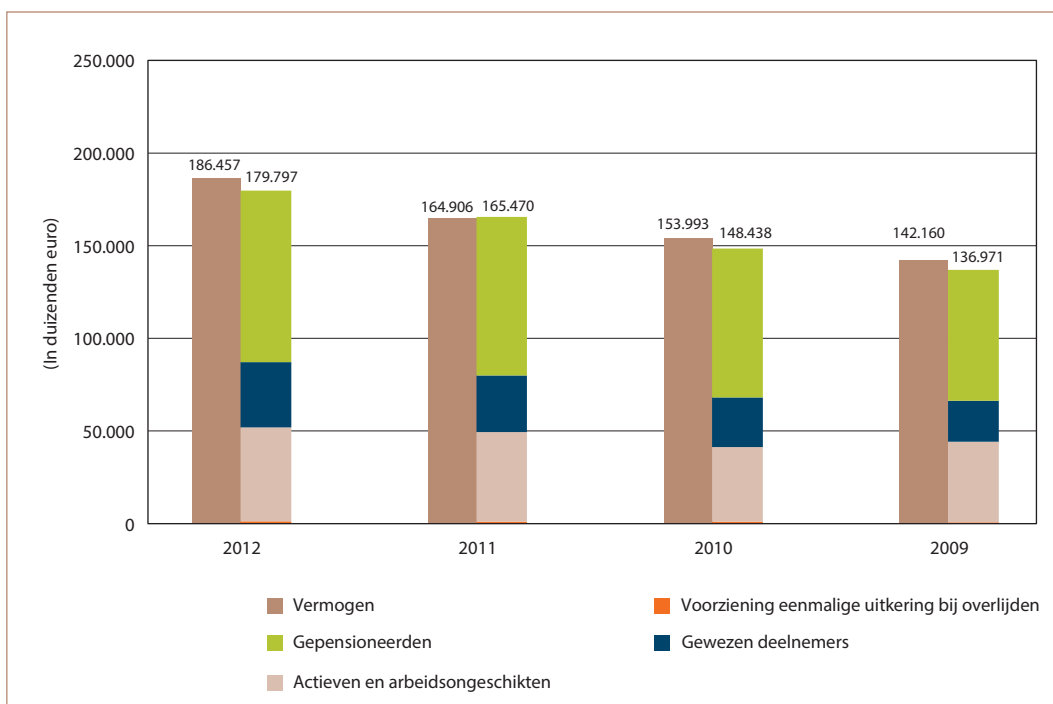
Samenvatting actuariel verslag

Financiële positie

De dekkinggraad van het fonds steeg van 99,7% ultimo 2011 naar 103,7% ultimo 2012. De dekkinggraad ultimo 2012 is lager dan zowel de vereiste dekkinggraad als de minimaal vereiste dekkinggraad. Het fonds verkeert daarom ultimo 2012 in een dekkingstekort. De grafiek laat de ontwikkeling van de dekkinggraad zien.

De volgende grafiek geeft het vermogen en de technische voorziening(en) weer.

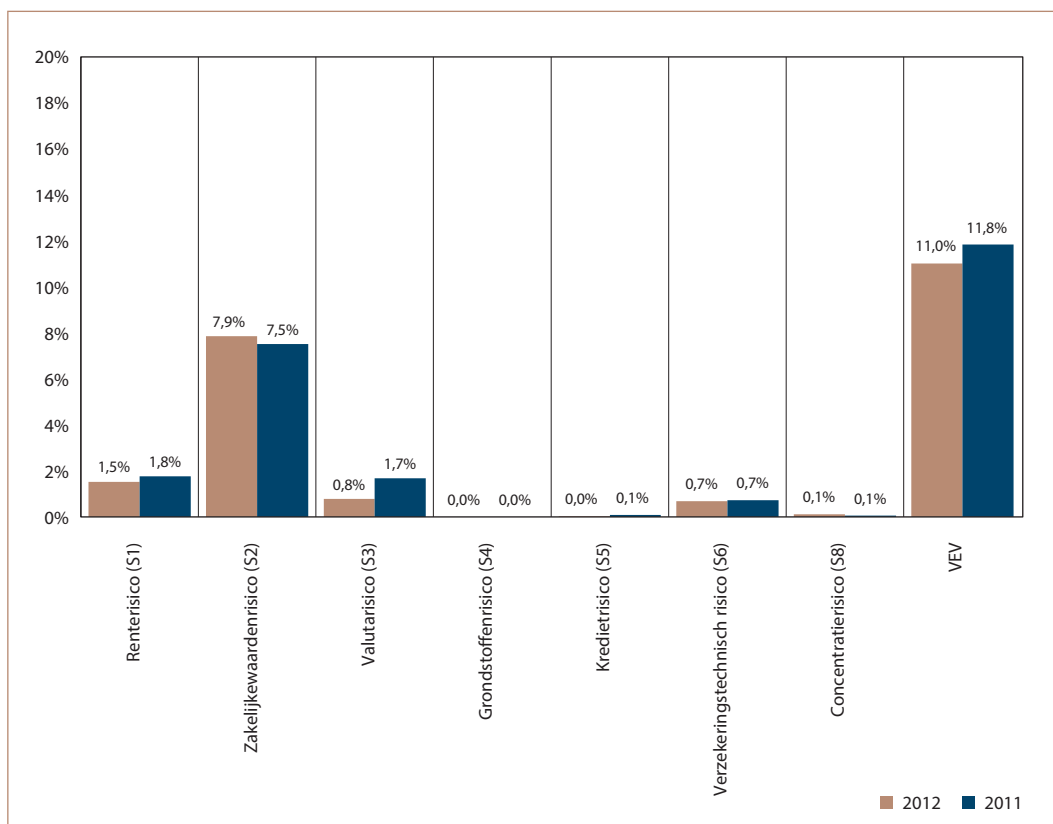

(Minimaal) vereiste financiële positie

De minimaal vereiste dekkinggraad bedraagt 104,0% ultimo 2012. De vereiste dekkinggraad wordt enerzijds vastgesteld op basis van de feitelijke beleggingsmix en anderzijds op basis van de strategische beleggingsmix. Ultimo 2012 bedraagt de vereiste dekkinggraad 111,0% op basis van de feitelijke beleggingsmix en 110,7% op basis van de strategische beleggingsmix.

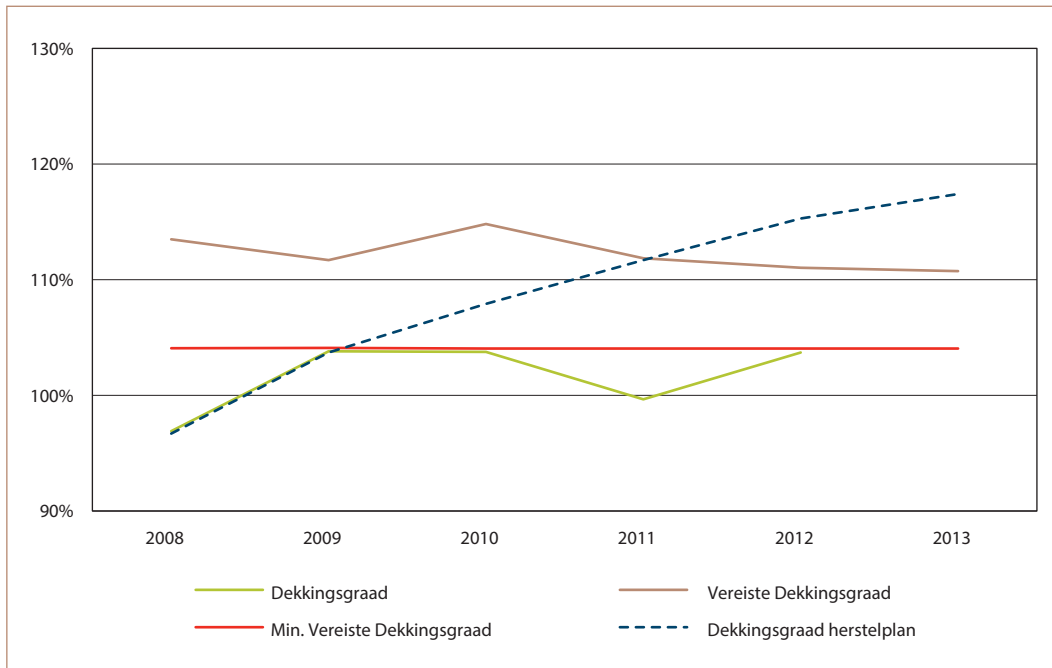
Voor de toetsing van de financiële positie is de vereiste dekkinggraad ultimo 2012 vastgesteld als de hoogste uitkomst van beide beleggingsmixen. Dit is dus 111,0% op basis van de feitelijke beleggingsmix.

De volgende grafiek toont de verdeling van de vereiste dekkinggraad over de verschillende risico-componenten die gehanteerd wordt voor de toetsing. Hierbij zijn de verdelingen opgenomen voor 2011 en 2012.

Herstelplan

Het fonds verkeert ultimo 2012 in een dekkingstekort en heeft in 2009 een herstelplan ingediend. De volgende grafiek toont het verwachte pad, zoals dit in het herstelplan is vastgelegd. Tevens toont de grafiek de ontwikkeling van de dekkinggraad tot en met ultimo 2012 en de (minimaal) vereiste dekkinggraad tot en met ultimo 2013 ^{1) 2)}.

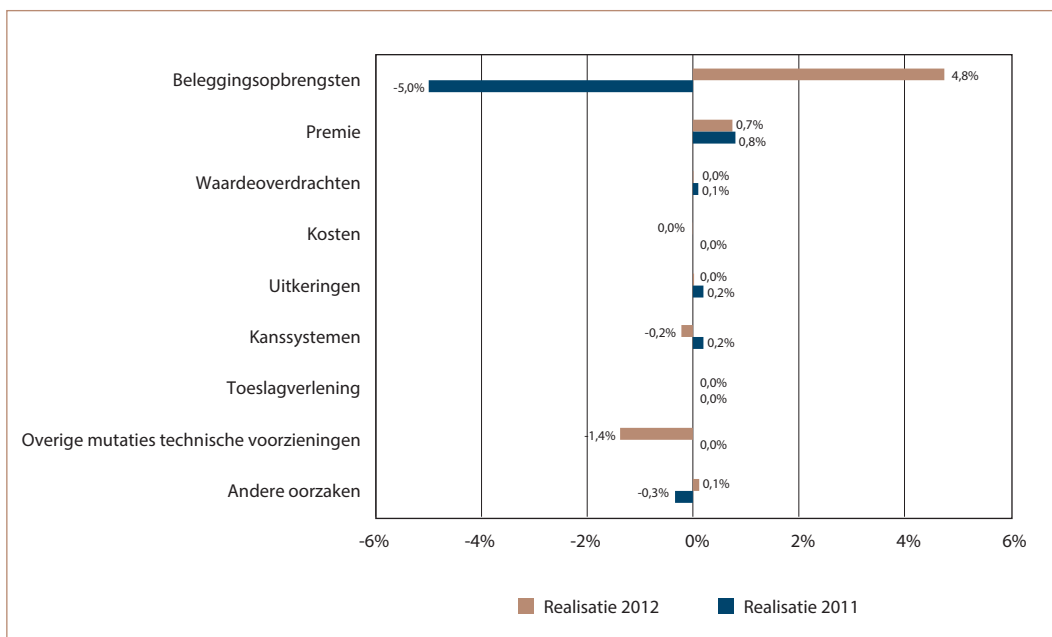
Op basis van het ingediende herstelplan zou ultimo 2012 een dekkinggraad van 115,3% worden verwacht. De werkelijke dekkinggraad ultimo boekjaar 2012 is 103,7%. Het fonds loopt daarmee achter op het herstelplan.

1) De vereiste dekkinggraad ultimo 2012 is gebaseerd op de feitelijke beleggingsmix. De vereiste dekkinggraad in het volgende jaar wordt verondersteld te groeien naar de vereiste dekkinggraad op basis van de strategische beleggingsmix.

2) De maand- en kwartaaldekkingsgraden zijn in deze grafiek niet weergegeven.

Analyse van het resultaat

De stijging van de dekkingsgraad van 4,0%-punt in 2012 volgt tevens uit het positieve resultaat van 7.224 in het boekjaar. In 2011 was er een negatief resultaat van 6.120. De invloed van het resultaat op de dekkingsgraad is in de grafiek weergegeven en uitgesplitst naar mutatie-oorzaak. Het effect van de overgang op de nieuwe AG-prognosetafel en de gewijzigde ervaringssterfte is hierin verantwoord onder "overige mutaties technische voorzieningen".

De component beleggingsopbrengsten omvat zowel de resultaten op de beleggingen als de benodigde intrest voor de voorziening en de wijziging van de rentetermijnstructuur. In 2012 is de wijze waarop de rentetermijnstructuur wordt bepaald gewijzigd, voor lange looptijden wordt rekening gehouden met de Ultimate Forward Rate (UFR). Deze wijziging van vaststelling zorgt ervoor dat de dekkingsgraad ultimo 2012 2,2% hoger is dan op basis van de systematiek exclusief UFR het geval zou zijn.

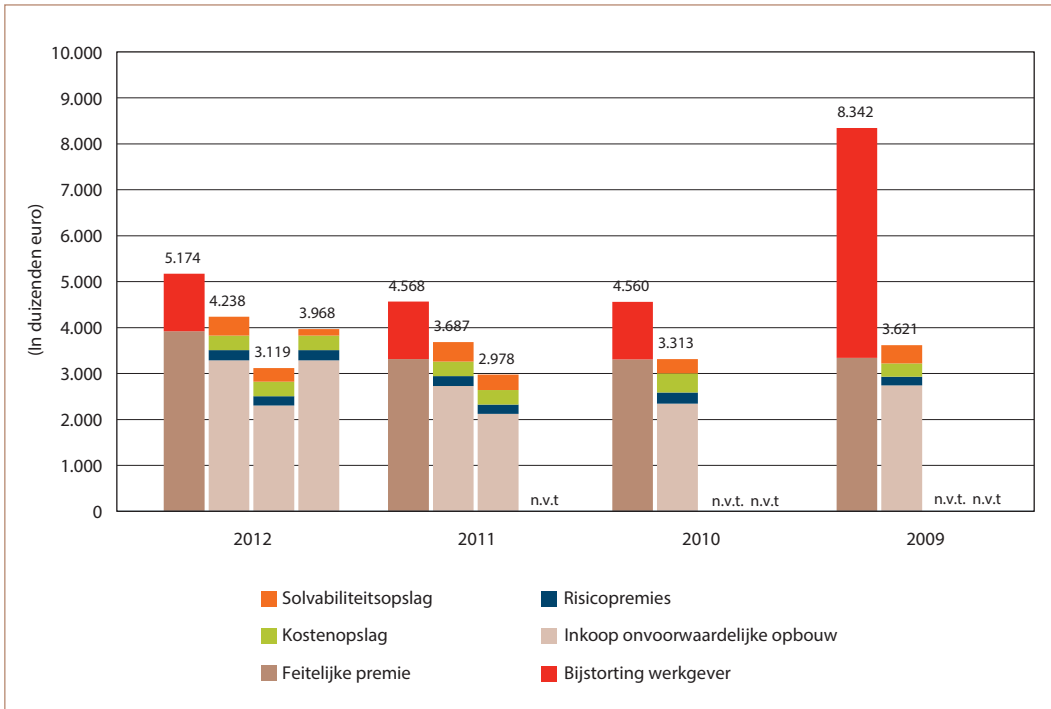
Kostendekkende premie

De kostendekkende premie over 2012 is vastgesteld conform de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn). Dit betekent dat de premie is vastgesteld op basis van een gedempt premiebeleid, rekening houdend met een rente van 4,16%. De gedempte kostendekkende premie bedraagt 3.119. De feitelijk betaalde premie (exclusief bijstorting van de werkgever) is met 3.924 hoger.

Omdat het fonds ultimo 2011 in een dekkingstekort verkeerde en er in 2012 geen sprake is van een verleende 'adempauze', moet de premie over 2012 bijdragen aan het herstel van het fonds. De premie die daarvoor nodig is, bedraagt 3.968. De feitelijke premie (exclusief bijstorting van de werkgever) van 3.924 is iets lager dan de premie met bijdrage aan herstel.

Conform de onderlinge afspraken hierover, heeft het fonds in 2012 bovenop de feitelijke premie een bijstorting van 1.250 ontvangen van de werkgever.

De feitelijk betaalde premie (inclusief bijstorting van de werkgever), de zuivere kostendekkende premie, de gedempte kostendekkende premie en de premie met bijdrage aan herstel zijn achtereenvolgens in onderstaande grafiek weergegeven. Deze premies zijn gesplitst conform de vereisten uit de Pensioenwet.

Groningen, 7 juni 2013

R.A. Schut

Y. Faber

R. Viring

E. Tammens

E. Koeckhoven

B. Castelijm

Verantwoordingsorgaan

Oordeel

Het verantwoordingsorgaan van de Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds heeft zich over het jaar 2012 een oordeel gevormd over het handelen van het bestuur ten aanzien van het gevoerde beleid en over beleidskeuzes voor de toekomst.

Op basis van het concept jaarverslag 2012, het rapport van de visitatiecommissie over de jaren 2010-2012 en het overleg met een delegatie van het bestuur SNP op 31 mei 2013, is het verantwoordingsorgaan van oordeel dat het bestuur, bij de door haar in 2012 genomen besluiten, op een evenwichtige wijze met de belangen van alle belanghebbenden rekening heeft gehouden. Verder heeft het verantwoordingsorgaan geen specifieke opmerkingen over het in 2012 gevoerde bestuursbeleid.

Groningen, 31 mei 2012

A. Dresen (voorzitter)

T.A.A. Afman (secretaris)

H. Elzenga

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft kennis genomen van het oordeel en de conclusie van het verantwoordingsorgaan over haar handelen ten aanzien van het gevoerde beleid en over beleidskeuzes voor de toekomst en kan zich hierin vinden. Het bestuur ziet uit naar een goede samenwerking met het verantwoordingsorgaan in de komende jaren.

Verslag van de visitatiecommissie

Samenvatting Rapport bevindingen Visitatiecommissie

Met de invoering van de Pensioenwet zijn nadere eisen gesteld aan het interne toezicht bij pensioenfondsen. Zo is bepaald dat tenminste één maal in de drie jaar een visitatie bij een pensioenfonds moet plaatsvinden. Het bestuur van de Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds heeft hieraan invulling gegeven door na de laatste visitatie in 2010, die eveneens door VCHolland is uitgevoerd in het eerste kwartaal van 2013 aan VCHolland een nieuwe opdracht te verstrekken voor de uitvoering van een visitatie. De door leden van VCHolland uitgevoerde visitatie draagt het karakter van een volledige visitatie.

De visitatiecommissie heeft kunnen constateren dat het bestuur een goede invulling heeft gegeven aan de aanbevelingen, gedaan bij de vorige visitatie in 2010. Het bestuur is daardoor volgens de visitatiecommissie beter in control met betrekking tot de interne processen en de aansturing van derden.

Het Pensioenakkoord, het nieuwe FTK en de veranderingen in fiscaliteit zijn onderwerpen die de komende tijd veel aandacht van het bestuur zullen vragen. Het bestuur heeft aangegeven de ontwikkelingen nauwlettend te volgen, maar nu nog niet te willen vooruit lopen op die toekomstige ontwikkelingen.

Het Fonds is inmiddels gesloten voor nieuwe deelnemers waardoor de vraag rijst of er op de lange duur nog wel toekomst voor het Fonds is. Het ziet er naar uit dat onderbrenging van de regeling rechtstreeks bij een verzekeraar de voorkeur verdient. De uiteindelijke beslissing is aan het bestuur. Een overgang naar een verzekeraar is op dit moment financieel niet gunstig.

Ter zake van governance beveelt de visitatiecommissie aan taken en verantwoordelijkheden vast te leggen in een huishoudelijk reglement. De informatie aan het VO zou moeten worden vastgelegd in een informatieprotocol. De compliancefunctie zou moeten worden geëvalueerd om na te gaan of toezicht op wet en regelgeving ook tot de taken van de compliance officer behoort. Tenslotte beveelt de visitatiecommissie aan een missie, een visie en een strategie voor de toekomst op te stellen.

Bij de bevordering van de deskundigheid is sprake van een gestructureerde aanpak. In de deskundigheid van het bestuur bestaan nog wel enkele leemtes vanwege het feit dat nog niet aan de eis is voldaan dat twee bestuursleden kennis op niveau 2 hebben. De visitatiecommissie beveelt aan die met enige spoed op te heffen. Het bestuur heeft aangegeven de toetsing van de competenties van de bestuursleden in het najaar van 2013 afgerond te hebben.

Bij de totstandkoming van het beleggingsbeleid is sprake van een gestructureerde aanpak. De visitatiecommissie beveelt aan periodiek de beleggingsportefeuille te evalueren ten aanzien van performance en ten aanzien van mutatieverloop. Daarnaast zouden de kostenrapportages met betrekking tot de beleggingen in lijn moeten worden gebracht met de aanbevelingen van de pensioenfederatie.

Het risicobeleid van het Fonds is goed vastgelegd met betrekking tot de onderscheiden risico's en beheersmaatregelen. De visitatiecommissie beveelt nog wel aan de onafhankelijkheid bij rapportages vermogensbeheer en risicobeheer te bewaken. Daarnaast zou het Fonds in samenspraak met de deelnemersraad een risicoattitude moeten definiëren. Tot slot stelt de visitatiecommissie voor de risicobeheersing dynamischer aan te pakken.

De visitatiecommissie is van mening dat het bestuur actief het communicatiebeleid uitvoert. Het bestuur werkt echter wel met een communicatieplan dat is opgesteld in 2008. De visitatiecommissie beveelt dan ook aan dit plan te updaten. Risicomanagement is een belangrijke taak van het bestuur. De visitatiecommissie beveelt aan bij de communicatie met de deelnemers aandacht te besteden aan risico's en risicomanagement.

VCHolland

Utrecht, 17 mei 2013

Reactie van het bestuur

Het bestuur is de visitatiecommissie erkentelijk voor het uitgevoerde onderzoek. Intern onderzoek door onafhankelijke deskundigen levert naar de mening van het bestuur een meerwaarde op binnen de fondsorganisatie. Het bestuur zal de gegeven aanbevelingen zorgvuldig in overweging nemen en bespreken met het verantwoordingsorgaan.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na resultaatverdeling; in duizenden euro)

Activa	2012	2011
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Onroerende zaken	4.444	4.723
Zakelijke waarden	48.881	44.622
Vastrentende waarden	122.337	105.767
Derivaten	8.721	8.441
	184.383	163.553
Vorderingen en overlopende activa [2]	3.401	3.036
Liquide middelen [3]	83	428
Totaal activa	187.867	167.017

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2012	2011
Stichtingskapitaal en reserves [4]	6.660	-564
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [5]	178.494	164.313
Overige technische voorzieningen [6]	1.303	1.157
	179.797	165.470
Kortlopende schulden en overlopende passiva [7]	1.410	2.111
Totaal passiva	187.867	167.017

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2012	2011
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen [8]		
Directe beleggingsopbrengsten	3.751	3.731
Indirecte beleggingsopbrengsten	19.459	10.177
Kosten van vermogensbeheer	-304	-319
	22.906	13.589
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [9]	5.645	4.630
Saldo van overdrachten van rechten [10]	-49	-51
Pensioenuitkeringen [11]	-6.627	-6.752
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen [12]		
Wijziging rentecurve	-11.779	-19.281
Benodigde interesttoevoeging	-2.538	-1.895
Toevoeging pensioenopbouw	-3.780	-2.727
Uitgaande waardeoverdracht	61	71
Toename voorziening toekomstige kosten	-65	-53
Vrijval excassokosten	132	132
Uitkeringen	6.662	6.775
Actuarieel resultaat op sterfte	-69	183
Actuarieel resultaat op arbeidsongeschiktheid	-189	1
Actuarieel resultaat op mutaties	-288	-118
Toeslagverlening pensioentrekkenden	0	0
Toeslagverlening slapers	0	0
Toeslagverlening actieven	0	0
Overige wijzigingen actuariële grondslagen/methoden	-2.328	0
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	0	-1
	-14.181	-16.913

[.] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2012	2011
Mutatie overige technische voorzieningen [13]	-146	-119
Herverzekering [14]	123	-54
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [15]	-447	-449
Overige baten en lasten [16]	0	-1
Saldo van baten en lasten	7.224	-6.120
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	7.224	-6.120

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2012	2011
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	5.306	4.712
Uitkeringen uit herverzekering	0	0 ¹⁾
Overige	2	61
	5.308	4.773
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen	-6.635	-6.765
Overgedragen pensioenverplichtingen	-49	-51
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-89	-132 ¹⁾
	-6.773	-6.948
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	3.752	3.611
Verkopen en aflossingen beleggingen	31.321	54.401
	35.073	58.012
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-33.648	-55.883
Kosten van vermogensbeheer	-305	-581
	-33.953	-56.464
Mutatie liquide middelen	-345	-627
Saldo liquide middelen 1 januari	428	1.055
Saldo liquide middelen 31 december	83	428

1) Aangepast.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds (SNP) is een rechtspersoon naar Nederlands recht, statutair gevestigd te Groningen. Het pensioenfonds stelt zich ten doel de pensioenovereenkomsten uit te voeren die de werknemers in dienst van Koninklijke Theodorus Niemeijer B.V. met hun werkgever vóór 1 januari 2010 zijn aangegaan. Deze overeenkomsten omvatten een toezegging omtrent ouderdoms-, overbruggings-, partner- en wezenpensioen, alsmede een voortzetting van de pensioenopbouw tijdens arbeidsongeschiktheid.

Toepassing richtlijnen voor de jaarverslaggeving

Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds heeft bij de samenstelling van dit jaarverslag de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en BW2 Titel 9 toegepast, met inachtneming van artikel 146 van de Pensioenwet.

De beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde.

Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie hetgeen gelijk is aan de nominale waarde, tenzij anders vermeld. De liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar, tenzij anders vermeld.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "vorderingen of schulden uit hoofde van effectentransacties".

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Kasstroomoverzicht

Voor de opstelling van het kasstroomoverzicht is de directe methode gehanteerd. Hierbij worden alle ontvangsten en uitgaven als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en kasstromen uit beleggingsactiviteiten.

Waardering

Algemene grondslagen

Alle activa en passiva zijn gewaardeerd tegen de kostprijs, tenzij hierna een andere waarderingsgrondslag wordt vermeld. Voor kortlopende vorderingen en schulden wordt de kostprijs geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Vreemde valuta

Functionele valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's, zijnde de functionele en presentatievaluta van het pensioenfonds.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

Beleggingen

Onroerende zaken

Participaties in vastgoed beleggingsfondsen die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. Deze intrinsieke waarde wordt ontleend aan opgaven van de desbetreffende fund manager.

Zakelijke waarden

De ter beurse genoteerde aandelen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar.

Vastrentende waarden

De ter beurse genoteerde obligaties worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar.

Derivaten

Beleggingen in beursgenoteerde derivaten worden gewaardeerd tegen de op 31 december bekende marktprijzen. Beleggingen welke onderhands zijn gekocht, waarvoor geen directe marktwaardering beschikbaar is, worden gewaardeerd op basis van actuele marktparameters. RJ 610 schrijft voor dat derivaten met een negatieve waarde op de passiva zijde van de balans moeten worden weergegeven. De derivaten met een negatieve waarde zijn opgenomen in de post "kortlopende schulden en overlopende passiva".

Algemene reserve

Het jaarlijkse resultaat volgens de staat van baten en lasten wordt gemuteerd in de algemene reserve.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente, waarvoor de actuele rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB wordt gebruikt.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten (ook voor indexatiebesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante-condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen. Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt rekening gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

Schattingswijzigingen

In 2012 heeft de Commissie Overlevingstafels van het AG een herziening van de AG-prognosetafel 2010-2060 gepubliceerd, zijnde de Prognosetafel AG 2012-2062, en heeft het fonds besloten over te gaan op deze nieuwe overlevingstafel. Dit wordt gezien als een schattingswijziging. Ultimo 2012 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verhoogd met 0,9% als gevolg van deze schattingswijziging. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening ad € 1.568.000 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Daarnaast heeft het fonds de ervaringssterfte aangepast. Met ingang van ultimo 2012 is het fonds overgestapt naar een, op basis van CBS-cijfers afgeleide, leeftijdsafhankelijke ervaringssterfte op basis van inkomen. Dit wordt gezien als een schattingswijziging. Ultimo 2012 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verhoogd met 0,4% als gevolg van deze schattingswijziging. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening ad € 752.000 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

DNB heeft per eind september 2012 de methodiek voor het vaststellen van de nominale rentetermijnstructuur aangepast. Hierbij gaat het om een aanpassing van de rentetermijnstructuur voor looptijden vanaf 20 jaar. Voor looptijden tot en met 20 jaar blijft de rente gelijk aan de driemaands gemiddelde rente. Voor looptijden vanaf 20 jaar wordt de rente zodanig aangepast dat deze toegroeit naar de zogenoemde Ultimate Forward Rate (UFR). Dit wordt gezien als een schattingswijziging. Ultimo 2012 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verlaagd met 2,1% als gevolg van deze schattingswijziging. Het cumulatief effect van de schattingswijziging op de technische voorziening ad. € 3.885.000 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

De voorziening is gebaseerd op de volgende actuariële grondslagen:

Sterfte

Prognosetafel AG 2012-2062 (startjaar 2013).

Deze tafels worden toegepast rekening houdend met een, op basis van CBS-cijfers afgeleide, leeftijdsafhankelijke ervaringssterfte op basis van inkomen.

Rekenrente

De rentetermijnstructuur conform publicatie door DNB. Voor Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds is de rekenrente ultimo 2012 gelijk aan 2,35% (2011: 2,72%).

Partnerfrequenties

Voor de gepensioneerden wordt uitgegaan van de werkelijke burgerlijke staat. Voor de deelnemers en gewezen deelnemers wordt het systeem onbepaalde man/vrouw gehanteerd.

Leeftijdsverschil

Uitgangspunt is dat de vrouw drie jaar jonger is dan de man.

Kosten

Ter dekking van toekomstige kosten wordt een opslag gehanteerd van 2% van de netto voorziening. Jaarlijks zal hierdoor 2% van de pensioenuitkeringen voor dekking van excassokosten beschikbaar komen.

Arbeidsongeschiktheid

Bij (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid wordt (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling verleend.

Wezenpensioen

De koopsomlasten voor niet-ingegaan wezenpensioen zijn gesteld op respectievelijk 3,2% en 1,6% van het verzekerde bedrag voor mannelijke en vrouwelijke deelnemers. Tot de pensioendatum wordt voor niet-ingegaan wezenpensioen een voorziening gevormd ter hoogte van respectievelijk 3,2% en 1,6% van de (fictieve) voorziening voor ingegaan tijdelijk ouderdomspensioen tot de pensioendatum voor mannelijke en vrouwelijke deelnemers. Na de pensioendatum wordt aangenomen dat er geen kinderen meer zullen zijn die aanspraak op wezenpensioen zullen hebben.

Overige technische voorzieningen

Voorziening voor eenmalige uitkering bij overlijden

Bij overlijden van een gepensioneerde wordt aan de nagelaten betrekkingen eenmalig een uitkering verstrekt ter hoogte van een kwart van het ouderdomspensioen per jaar. Deze voorziening wordt vastgesteld conform de actuariële grondslagen van het fonds.

Resultaatbepaling

Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt bij vastrentende waarden verstaan de rente-opbrengst verminderd met de kosten; bij de aandelen wordt hieronder verstaan het bruto-dividend verminderd met de kosten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling. De interesten van overige activa en passiva worden opgenomen op basis van nominale bedragen.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van aandelen vastgoedmaatschappijen, aandelen, commodities, obligaties en leningen op schuldbekentenissen;
- valutaverschillen inzake deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties.
- alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Kosten van vermogensbeheer

Onder de kosten van vermogensbeheer worden de interne als externe beheer- en administratiekosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen.

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra stortingen en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Intresttoevoeging

De intresttoevoeging wordt berekend over de beginstand van de voorziening pensioenverplichtingen en de mutaties hierin gedurende het jaar. Onder het FTK is de intresttoevoeging gelijk aan de 1-jaars rente. Op basis van de DNB-rentetermijnstructuur primo 2012 is deze rente gelijk aan 1,544% (2011: 1,296%).

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoerings- en administratiekosten

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoerings- en administratiekosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen die in de voorziening pensioenverplichtingen worden opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkering van het verslagjaar.

Herverzekering

Het pensioenfonds heeft een herverzekeringsovereenkomst gesloten met herverzekeraar Nationale Nederlanden. Uit hoofde hiervan zijn de overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's van de deelnemers in het fonds herverzekerd. Zo komt het niet gefinancierde partner- en wezenpensioen bij voortijdig overlijden ten laste van de herverzekeraar. Ook de reguliere opbouw van ouderdompensioen- en de voortzetting van de dekking van het overlijdensrisico voor het niet gefinancierde partner- en wezenpensioen is herverzekerd.

Bij arbeidsongeschiktheid zal de herverzekeraar de premiebetaling voor voortzetting van de pensioenopbouw en de risicodekking voor zijn rekening nemen. Elk jaar wordt door de herverzekeraar een berekening gemaakt van het technisch resultaat dat uit hoofde van de herverzekeraar voortvloeit.

Wanneer de som van de jaarlijkse resultaten aan het einde van de contractperiode positief is, komt 65% van het resultaat voor rekening van het fonds en is 35% voor rekening van de herverzekeraar. Wanneer de som van de jaarlijkse resultaten aan het einde van de contractperiode negatief is, komt het resultaat volledig voor rekening van de herverzekeraar. De contractperiode loopt van 1 januari 2010 tot en met 31 december 2012.

Naast de technische winstdeling deelt het fonds ook in de resultaten op beleggingen. De beleggingen van het fonds worden geadmistreerd in een gesepareerd depot.

Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2011		Aankopen/ Verstrek- kingen	Verkopen aflossingen	Gerealiseerde koers- verschillen	Niet- gerealiseerde koers- verschillen	Stand ultimo 2012
		Herallocatie					
Onroerende zaken							
Vastgoed beleggingsfondsen	4.723	0	57	-32	-1	-303	4.444
Zakelijke waarden							
Aandelen beleggingsfondsen	44.622	0	2.609	-5.336	388	6.598	48.881
Vastrentende waarden							
Staatsobligaties	79.426	0	8.253	-6.395	91	4.045	85.420
Vastrentende beleggingsfondsen	26.341	0	21.559	-15.375	1.241	3.151	36.917
	105.767	0	29.812	-21.770	1.332	7.196	122.337
Derivaten							
Valutaderivaten	0	-956	347.350	-346.180	-214	777	777
Rentederivaten	8.441	0	32.700	-36.883	1.542	2.144	7.944
	8.441	-956	380.050	-383.063	1.328	2.921	8.721
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds activa zijde							
	163.553	-956	412.528	-410.201	3.047	16.412	184.383
Derivaten (passiva zijde)							
Valutaderivaten	-956	956	0	0	0	0	0
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds passiva zijde							
	-956	956	0	0	0	0	0
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds							
	162.597	0	412.528	-410.201	3.047	16.412	184.383

Categorie	Stand	Herallocatie	Aankopen/	Verkopen	Gerealiseerde	Niet-	Stand
	ultimo		Verstrek-		aflossingen	koers-	
	2011		kingen		verschillen	koers-	2012
						verschillen	
Lopende intrest vastrentende waarden	1.855						1.873
Lopende intrest derivaten	540						522
Liquide middelen beschikbaar voor beleggingen	97						28
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds, incl. lopende intrest en liquide middelen	165.089						186.806

Categorie (indeling categorie is op basis van "look through") ¹⁾	Stand	Lopende	Liquide	Toe-	Stand
	ultimo			intrest	
	2012		middelen	Look	paragraaf
				Through	
Onroerende zaken	4.444	0	0	0	4.444
Zakelijke waarden	48.881	0	0	-760	48.121
Vastrentende waarden	122.337	1.873	0	-2.204	122.006
Derivaten	8.721	522	0	1.179	10.422
Overige	0	0	28	1.785	1.813
	184.383	2.395	28	0	186.806

1) Bij toepassing van het look-through principe wordt door de betreffende beleggingsfondsen heen gekeken en vervolgens worden onderliggende beleggingen toebedeeld naar hun desbetreffende beleggingscategorie.

Methodiek bepaling marktwaarde

Level 1: Directe marktwaardering: beursnotering in een actieve markt (waarop geen prijsaanpassingen worden uitgevoerd).

Level 2: Afgeleide marktwaardering: geen directe beursnotering maar andere uit de markt waarneembare data danwel een prijs gebaseerd op een transactie in een niet actieve markt met niet-significante prijsaanpassing (gebaseerd op aannames en schattingen).

Level 3: Modellen en technieken: marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

Categorie (indeling categorie is op basis van "look through")	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2012
Onroerende zaken	0	4.444	0	4.444
Zakelijke waarden	48.121	0	0	48.121
Vastrentende waarden	121.967	39	0	122.006
Derivaten	0	10.422	0	10.422
Overige	1.813	0	0	1.813
Totaal belegd vermogen	171.901	14.905	0	186.806

Categorie (indeling categorie is op basis van "look through")	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2011
Onroerende zaken	0	4.723	0	4.723
Zakelijke waarden	43.893	0	0	43.893
Vastrentende waarden	105.587	35	0	105.622
Derivaten	0	9.158	0	9.158
Overige	1.693	0	0	1.693
Totaal belegd vermogen	151.173	13.916	0	165.089

	2012		2011	
[2] Vorderingen en overlopende activa				
Vorderingen op aangesloten ondernemingen	995		632	
Vorderingen op deelnemers van het pensioenfonds	1		1	
Overige vorderingen en overlopende activa	10		7	
Lopende intrest en nog te ontvangen dividend				
– Vastrentende waarden	1.873		1.855	
– Derivaten	522		540	
– Banken	0		1	
Subtotaal lopende intrest en nog te ontvangen dividend	2.395		2.396	
Totaal vorderingen en overlopende activa	3.401		3.036	
Alle vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd van korter dan één jaar.				
[3] Liquide middelen				
Depotbanken	28		97	
ING Bank N.V.	55		331	
	83		428	
De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds.				
Passiva				
[4] Stichtingskapitaal en reserves				
Stichtingskapitaal	0		0	
Algemene reserve				
Stand per 1 januari	-564		5.556	
Saldobestemming boekjaar	7.224		-6.120	
Stand per 31 december	6.660		-564	
Totaal eigen vermogen	6.660		-564	
Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt	7.278	104,0%	6.710	104,1%
Het vereist eigen vermogen bedraagt	19.812	111,0%	19.594	111,8%
De dekkingsgraad is		103,7%		99,7%

2012**2011**

De dekkingsgraad is vastgesteld als het totaal vermogen gedeeld door de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds.

De berekening is als volgt:

$$(6.660 + 179.797) / 179.797 \times 100\% = 103,7\%$$

Per 31 december 2008 voldeed het fonds niet aan de wettelijke normen met betrekking tot het vereist eigen vermogen. Door het bestuur is hiervan melding gemaakt bij de toezichthouder DNB en er is een korte- en lange termijnherstelplan ingediend. Hieruit blijkt dat het bestuur verwacht dat, gegeven de uitgangspunten, binnen de gestelde termijn van 15 jaren wordt voldaan aan de eisen van het vereist eigen vermogen.

De te treffen maatregel ter voorkoming van verdere achteruitgang van de financiële positie van het fonds betreft het achterwege laten van de indexatie van de pensioenaanspraken en ingegane pensioenen voor de duur van drie jaren. Tevens heeft overleg plaatsgevonden tussen bestuur en werkgever over de werkgeversstorting. Dit heeft erin geresulteerd dat de werkgever in juli 2009 een eerste storting van € 5 miljoen in het fonds heeft gedaan, gevolgd door jaarlijkse stortingen van € 1,25 miljoen in de periode 2010-2013.

Voor meer informatie wordt verwezen naar pagina 15 "Herstelplan".

Volgens het herstelplan zou de dekkingsgraad per 31 december 2012 115,3% zijn geweest. Per 31 december 2012 blijkt de dekkingsgraad in werkelijkheid 103,7% te zijn. Dit betekent dat het fonds achterloopt op het herstelplan. Met name de verzwaringen van de technische voorzieningen in verband met een hogere levensverwachting zijn de oorzaak van deze achterstand.

Technische voorzieningen

[5] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Stand per 1 januari

164.313

147.400

Het verloop van de voorziening is als volgt:

- Wijziging rentecurve	11.779	19.281
- Benodigde interesttoevoeging	2.538	1.895
- Toevoeging pensioenopbouw	3.780	2.727
- Uitgaande waardeoverdracht	-61	-71
- Toename voorziening toekomstige kosten	65	53
- Vrijval excassokosten	-132	-132
- Uitkeringen	-6.662	-6.775
- Actuarieel resultaat op sterfte	69	-183
- Actuarieel resultaat op arbeidsongeschiktheid	189	-1
- Actuarieel resultaat op mutaties	288	118
- Toeslagverlening pensioentrekenden	0	0
- Toeslagverlening slapers	0	0
- Toeslagverlening actieven	0	0
- Overige wijzigingen actuariële grondslagen/methoden	2.328	0
- Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	0	1

Stand per 31 december

178.494

164.313

In 2012 heeft de Commissie Overlevingstafels van het AG een herziening van de AG-prognosetafel 2010-2060 gepubliceerd, zijnde de Prognosetafel AG 2012-2062, en heeft het fonds besloten over te gaan op deze nieuwe overlevingstafel. Dit wordt gezien als een schattingswijziging. Ultimo 2012 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verhoogd met 0,9% als gevolg van deze schattingswijziging. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening ad 1.568 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Daarnaast heeft het fonds de ervaringssterfte aangepast. Met ingang van ultimo 2012 is het fonds overgestapt naar een, op basis van CBS-cijfers afgeleide, leeftijdsafhankelijke ervaringssterfte op basis van inkomen. Dit wordt gezien als een schattingswijziging. Ultimo 2012 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verhoogd met 0,4% als gevolg van deze schattingswijziging. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening ad 752 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

DNB heeft per eind september 2012 de methodiek voor het vaststellen van de nominale rentetermijnstructuur aangepast. Hierbij gaat het om een aanpassing van de rentetermijnstructuur voor looptijden vanaf 20 jaar. Voor looptijden tot en met 20 jaar blijft de rente gelijk aan de driemaands gemiddelde rente. Voor looptijden vanaf 20 jaar wordt de rente zodanig aangepast dat deze toegroeit naar de zogenoemde Ultimate Forward Rate (UFR). Dit wordt gezien als een schattingswijziging. Ultimo 2012 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verlaagd met 2,1% als gevolg van deze schattingswijziging. Het cumulatief effect van de schattingswijziging op de technische voorziening ad. 3.885 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

[6] Overige technische voorzieningen

Voorziening voor eenmalige uitkering bij overlijden

Stand per 1 januari

Mutatie via staat van baten en lasten

Stand per 31 december

Totaal technische voorzieningen

De technische voorzieningen voor risico pensioenfonds zijn als volgt opgebouwd

Actieve deelnemers

Gewezen deelnemers

Pensioengerechtigden

Overig (overlijdensuitkering)

[7] Kortlopende schulden en overlopende passiva

Derivaten

Verzekeringsmaatschappijen:

– NN inzake nog te verrekenen kosten

– NN inzake cumulatief aandeel technisch resultaat

Belastingen en sociale premies

Schulden inzake kosten van vermogensbeheer

Schulden inzake pensioenuitvoerings- en administratiekosten

Vooruit ontvangen bedragen volgend boekjaar

Alle kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van korter dan één jaar.

	2012	2011
	1.157	1.038
	146	119
Stand per 31 december	1.303	1.157
Totaal technische voorzieningen	179.797	165.470
	50.554	48.212
	35.240	30.523
	92.700	85.578
	1.303	1.157
	179.797	165.470
	0	956
	1.000	593
	38	160
	136	145
	174	175
	30	73
	32	9
	1.410	2.111

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuursleden

De bezoldiging voor de (voormalige) bestuurders tezamen bedraagt € 0 (2011: € 0).

Personeel

Gedurende het boekjaar 2012 had Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds geen personeelsleden in dienst

Baten en lasten	2012	2011
[8] Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten		
Zakelijke waarden	90	101
Vastrentende waarden	3.047	3.631 ¹⁾
Derivaten	619	0
Subtotaal	3.756	3.732
Banken	0	5
Waardeoverdrachten	-2	-1
Overige	-3	-5
Totaal directe beleggingsopbrengsten	3.751	3.731
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde resultaten</i>		
Onroerende zaken	-1	0
Zakelijke waarden	388	318
Vastrentende waarden	1.332	-318
Derivaten	1.328	133
Valutaverschillen	0	54
	3.047	187
<i>Ongerealiseerde resultaten</i>		
Onroerende zaken	-303	-132
Zakelijke waarden	6.598	-747
Vastrentende waarden	7.196	5.098
Derivaten	2.921	5.771
	16.412	9.990
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	19.459	10.177

1) *Vergelijkende cijfers 2011 aangepast. In 2011 waren de rebate fees opgenomen in de directe beleggingsopbrengsten.*

	2012	2011
Kosten van vermogensbeheer		
Beheerloon	-403 ¹⁾	-383
Rebate fees	119	82 ²⁾
Beleggingskosten	-20	-18
Totaal kosten vermogensbeheer	-304 ¹⁾	-319
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	22.906	13.589
[9] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Pensioenpremie werkgevers	3.451	2.440
Pensioenpremie werknemers	473	407
Inkoopsommen	0	73
Extra storting BAT Niemeijer i.v.m. kostendekkende premie	0	398
Totaal feitelijke premie	3.924	3.318
Extra storting BAT Niemeijer herstellpremie	1.250	1.250
Totaal feitelijke premie inclusief bijstorting	5.174	4.568
Bijdrage FVP regeling	471	62
	5.645	4.630
<p>De premiebijdragen van werkgevers en werknemers bedragen in totaal circa 24,5% (2011 21%) van de salarissom. De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.</p>		
Kostendekkende premie	4.238	3.687
Gedempte kostendekkende premie	3.119	2.978
Premie met bijdrage aan herstel	3.968	0
Feitelijke premie	3.924	3.318
<p>De kostendekkende premie is als volgt samengesteld:</p>		
Actuarieel benodigd	3.509	2.942
Opslag in stand houden vereist vermogen	414	428
Opslag voor uitvoeringskosten	315	317
	4.238	3.687

1) Inclusief afrekening over 2011 ad -17.

2) Vergelijkende cijfers 2011 aangepast. In 2011 waren de rebate fees opgenomen in de directe beleggingsopbrengsten.

	2012	2011
De gedempte kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	2.508	2.323
Opslag in stand houden vereist vermogen	296	338
Opslag voor uitvoeringskosten	315	317
	3.119	2.978
Conform de ABTN is de gedempte kostendeekkende premie vastgesteld op basis van een gedempte rentevoet. Deze rentevoet is vastgesteld als een 10-jaars gemiddelde van de 15-jaars marktrente; voor 2012 bedraagt deze rentevoet 4,16%. In de toetsing is uitgegaan van de gedempte kostendeekkende premie op basis van de grondslagen zoals deze golden per 31 december 2011. De gedempte kostendeekkende premie bedraagt 3.119. De feitelijk betaalde premie, ter hoogte van 3.924 is hoger dan de gedempte kostendeekkende premie. De herstellpremie van 1.250 maakt onderdeel uit van de feitelijke premie.		
De premie met bijdrage aan herstel is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	3.509	0
Opslag in stand houden minimaal vereist vermogen	144	0
Opslag voor uitvoeringskosten	315	0
	3.968	0
Ultimo 2011 bevond het fonds zich in een dekkingstekort. Derhalve moet de premie in het verslagjaar bijdragen aan herstel. De premie met bijdrage aan herstel is vastgesteld conform de grondslagen van de zuivere kostendeekkende premie. De opslag voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen is echter gelijk aan de opslag voor het in stand houden van het minimaal vereist eigen vermogen. Deze opslag bedraagt 4,1%. De premie met bijdrage aan herstel bedraagt 3.968. De feitelijk betaalde premie is hoger dan de gedempte kostendeekkende premie en de premie met bijdrage aan herstel.		
[10] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen	0	0
Overgedragen pensioenverplichtingen	-49	-51
	-49	-51

	2012	2011
[11] Pensioenuitkeringen		
Pensioenen		
Ouderdomspensioen	-5.268	-5.170
Partnerpensioen	-1.192	-1.188
Wezenpensioen	-7	-8
Prepensioen	-102	-216
Subtotaal	-6.569	-6.582
Andere uitkeringen		
Afkoopsommen	-37	-162
Overlijdensuitkeringen	-18	-5
Overige uitkeringen	-3	-3
Subtotaal	-58	-170
Totaal pensioenuitkeringen	-6.627	-6.752
[12] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Wijziging rentecurve	-11.779	-19.281
Benodigde interesttoevoeging	-2.538	-1.895
Toevoeging pensioenopbouw	-3.780	-2.727
Uitgaande waardeoverdracht	61	71
Toename voorziening toekomstige kosten	-65	-53
Vrijval excassokosten	132	132
Uitkeringen	6.662	6.775
Actuarieel resultaat op sterfte	-69	183
Actuarieel resultaat op arbeidsongeschiktheid	-189	1
Actuarieel resultaat op mutaties	-288	-118
Toeslagverlening pensioentrekkenden	0	0
Toeslagverlening slapers	0	0
Toeslagverlening actieven	0	0
Overige wijzigingen actuariële grondslagen/methoden	-2.328	0
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	0	-1
	-14.181	-16.913
[13] Mutatie overige technische voorzieningen		
Voorziening voor eenmalige uitkering bij overlijden	-146	-119

	2012	2011
[14] Herverzekering		
Winstdeling herverzekering	123	-54
[15] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie	-307	-295
Accountant: controle van de jaarrekening	-22	-21
Actuaris	-87	-100
Overige kosten	-31	-33
	-447	-449
[16] Overige baten en lasten	0	-1
Saldo van baten en lasten	7.224	-6.120

	2012	2011
Actuariële analyse van het saldo van baten en lasten		
Beleggingsopbrengsten	8.504	-7.711
Premies	1.253	1.302
Waardeoverdrachten	12	20
Kosten	0	0
Uitkeringen	52	29
Sterfte	72	279
Arbeidsongeschiktheid	-67	81
Reguliere mutaties	-374	-119
Toeslagverlening	0	0
Wijziging overlevingstafel	0	0
Overige mutaties technische voorzieningen	-2.320	-1
Overige oorzaken	92	0
	7.224	-6.120

Risicoparaagraaf

(in duizenden euro)

In de risicoparaagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna worden een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd. Conform de berekeningen van het Vereist Eigen Vermogen in het Actuariel rapport is de risicoparaagraaf gebaseerd op basis van het doorkijkbeginsel (lookthrough-principe) en wordt er rekening gehouden met recente ontwikkelingen zoals het gebruik van de UFR.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste financieel risico voor het Pensioenfonds is het niet kunnen nakomen van de pensioentoezeggingen.

Een belangrijke maatstaf hiervoor is het aanwezig Eigen vermogen. Wettelijk is een gestandaardiseerde methode (standaardmodel) vastgelegd om te kunnen toetsen of het aanwezig Eigen vermogen voldoende is om een aantal specifieke financiële risico's op te kunnen vangen en daarmee of aan de pensioentoezeggingen kan worden voldaan. De berekeningen van het Vereist Eigen Vermogen zijn met name van belang voor de premiestelling en de evaluatie van het herstelplan van het fonds. Het Eigen vermogen van het Pensioenfonds is per 31 december 2012 kleiner dan het Minimaal Vereist Eigen Vermogen volgens het standaardmodel, waardoor het Pensioenfonds in een dekkingstekort verkeert.

Jaarlijks vindt toetsing plaats aan de hand van dit standaardmodel. De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6. Naast de standaard risicocomponenten (S-componenten) is in de bepaling van het Vereist Eigen Vermogen ook rekening gehouden met de volgende additionele risicocomponenten: actief risico, leverage-risico, liquiditeitsrisico (voornoemde risico's worden verwerkt binnen de berekeningen van de S2 middels een extra verzwaring van de buffer) en concentratierisico (S8). Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van het maximum van de feitelijke en strategische beleggingsmix (2012: feitelijk 111,0%; 2011: strategisch 111,8%).

	2012		2011	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	4.455	2,5	4.774	2,9
Zakelijke waarden risico (S2)	15.718	8,7	14.464	8,7
Valutarisico (S3)	5.315	3,0	7.381	4,5
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	1.060	0,6	1.688	1,0
Verzekeringstechnisch risico (S6)	4.987	2,8	4.856	2,9
Concentratierisico (S8)	2.011	1,1	1.408	0,9
Diversificatie-effect	-13.734	-7,6	-14.977	-9,1
Vereist Eigen Vermogen	19.812	11,0	19.594	11,8
Aanwezige dekkingsgraad		103,7		99,7
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,0		104,1
Vereiste dekkingsgraad		111,0		111,8

De dekingsgraad wordt berekend door het totaal van de activa voor risico van het Pensioenfonds (minus de passiefposten Kortlopende schulden en overlopende passiva) te delen door de Voorziening pensioenverplichtingen (plus Overige technische voorzieningen). Het afgelopen jaar is deze, op grondslagen van het Pensioenfonds, toegenomen van 99,7% (2011) tot 103,7% (2012).

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het Pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen. Onderstaande duratie cijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 16,5

Duratie van de pensioenverplichtingen 14,7

Voor de vaststelling van het renterisico bij het Vereist Eigen Vermogen worden de kasstromen van de rentegevoelige beleggingen afgezet tegen de kasstromen van de voorziening pensioenverplichtingen. De rentegevoelige beleggingen betreffen vastrentende waarden en (producten met) rentederivaten. Vervolgens worden beide kasstromen afgezet tegen door DNB bepaalde renteschokken die per looptijd verschillen. Op basis van deze renteschokken kan de impact op de technische voorziening en de impact op alle rentegevoelige beleggingen worden berekend. Overeenkomstig kan een afdekkingspercentage worden berekend. Rentegevoeligheid is één van de belangrijkste factoren bij de bepaling van de (strategische) assetallocatie van de portefeuille. Voor een aantal specifieke rentegevoelige beleggingen (zijnde de belangen in Neuberger en Nordea) zijn geen kasstromen beschikbaar; hiervoor is gebruikgemaakt van de durationmethodiek.

Het bestuur heeft ervoor gekozen om strategisch 70% van het renterisico van de voorziening pensioenverplichtingen af te dekken. De waardering van de voorziening pensioenverplichtingen is gebaseerd op de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De vastrentende waarden worden gewaardeerd op de swapcurve. Het (verplicht) hanteren van twee verschillende rentecurves kan gevolgen hebben voor de effectiviteit van de renteafdkking; een effect op de ene rentecurve kan namelijk een ander effect op de andere rentecurve tot gevolg hebben. De feitelijke afdekking van het renterisico van het fonds bedraagt ultimo 2012 69%.

De afdekking van het renterisico op basis van de feitelijke beleggingsmix en op basis van de strategische beleggingsmix is in onderstaande tabel opgenomen.

	Feitelijke verdeling		Strategische verdeling	
	in €	%	in €	%
Impact op technische voorziening voor risico fonds (A)	14.495		14.495	
Impact op de rentegevoelige beleggingen (B)	10.040		9.797	
Renterisico	4.455	1,5	4.698	1,7
Afdekkingspercentage (B/A)		69,3		67,6

Derivaten

Het renterisico is afgedekt door middel van renteswaps. De afloopdata variëren van 19-01-2015 tot 19-01-2060 met een contractwaarde van € 57,3 miljoen en een marktwaarde van € 8,5 miljoen. Hiervoor zijn contracten (ISDA's) afgesloten met een aantal tegenpartijen (Credit Suisse, Royal Bank of Scotland en Deutsche Bank). Er is onderpand (collateral) uitgewisseld om het tegenpartijrisico te reduceren. Als onderpand zijn staatsobligaties ontvangen met een waarde van € 9,1 miljoen. Door deze swaps wordt de duratie van de portefeuille van vastrentende waarden verlengd van 8,0 naar 11,0 jaar.

Met behulp van deze derivaten wordt het strategisch afdekkingspercentage vorm gegeven. Strategisch dekt het fonds volgens het beleggingsmandaat 70% van het renterisico van haar verplichtingen af.

Hoogte buffer

Op basis van de Vereist Eigen Vermogen berekeningen bedraagt de buffer voor het feitelijk renterisico 4.455 (2,5%) en voor het strategisch renterisico 4.698 (2,6%) ultimo 2012.

Zakelijke waarden risico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen, vastgoed en alternatieve beleggingen in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën van markten en beleggingen. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende zakelijke waarden categorieën getoond:

	2012		2011	
	€	%	€	%
<i>Verdeling zakelijke waarden per categorie:</i>				
Ontwikkelde markten (Mature markets)	41.084	85,4	35.996	82,0
Opkomende markten (Emerging markets)	7.037	14,6	7.897	18,0
	48.121	100,0	43.893	100,0

Derivaten

Het zakelijke waarden risico wordt niet afgedekt.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het Vereist Eigen Vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch zakelijke waarden risico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. Deze standaardschokken zijn verder opgehoogd om zodoende rekening te houden met de volgende additionele risicocomponenten: actief risico, leverage-risico en liquiditeitsrisico. Leverage is het gebruik van geleend geld (vreemd vermogen) om winstmogelijkheden te verhogen. Financiering van vreemd vermogen komt voor binnen de vastgoedportefeuille van het fonds. De buffer voor het feitelijk zakelijke waarden risico bedraagt 15.718 (8,7%) en voor het strategisch zakelijke waarden risico 15.262 (8,5%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl veel van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Feitelijk wordt alleen het valutarisico van de US-dollar, het Engelse pond en de Japanse yen van de beleggingen in zakelijke waarden gedeeltelijk afgedekt. Op basis van de ALM-studie is besloten om de afdekking van genoemde valuta te verhogen naar 100%. Deze beleidswijziging zal stapsgewijs geïmplementeerd worden. De eerste stap naar een afdekking van 75% is begin 2011 uitgevoerd. Dit beleid is vervolgens gecontinueerd. Hiertoe zijn valutatermijncontracten op de Amerikaanse Dollar, Japanse Yen en Britse Pond in de portefeuille opgenomen.

Het totale valutarisico van de niet-euro beleggingen is voor 53,2% afgedekt. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

Het valutarisico wordt berekend aan de hand van een scenario waarbij wordt uitgegaan van een waardedaling van de beleggingen in vreemde valuta van 20%. Het valutarisico is het totale negatieve effect op de waarde van alle beleggingen als gevolg van dit scenario. Afdekking van het valutarisico vindt plaats via valutatermijncontracten.

Onroerende zaken

De beleggingen in onroerende zaken luiden alle in Euro.

	2012		2011	
	€	%	€	%
Zakelijke waarden				
<i>Zakelijke waarden naar valuta voor afdekking met derivaten</i>				
Euro	6.686	13,9	5.125	11,7
Amerikaanse dollar	22.583	46,9	21.923	50,0
Canadese dollar	241	0,5	157	0,4
Britse pound sterling	4.816	10,0	4.177	9,5
Deense kroon	332	0,7	159	0,4
Hongkongse dollar	1.181	2,5	1.365	3,1
Japanse yen	5.029	10,4	3.877	8,8
Noorse kroon	286	0,6	184	0,4
Zweedse kroon	462	1,0	410	0,9
Zwitserse franc	1.601	3,3	1.673	3,8
Overige	4.904	10,2	4.843	11,0
	48.121	100,0	43.893	100,0

	2012		2011	
	€	%	€	%
<i>Zakelijke waarden naar valuta na afdekking met derivaten</i>				
Euro	29.583	61,5	26.040	59,3
Amerikaanse dollar	7.013	14,6	6.794	15,5
Canadese dollar	241	0,5	157	0,4
Britse pound sterling	1.254	2,6	1.185	2,7
Deense kroon	332	0,7	159	0,4
Hongkongse dollar	1.181	2,4	1.365	3,1
Japanse yen	1.265	2,6	1.083	2,5
Noorse kroon	286	0,6	184	0,4
Zweedse kroon	462	1,0	410	0,9
Zwitserse franc	1.601	3,3	1.673	3,8
Overige	4.903	10,2	4.843	11,0
	48.121	100,0	43.893	100,0

	2012		2011	
	€	%	€	%
Vastrentende waarden ¹⁾				
<i>Vastrentende waarden naar valuta voor afdekking met derivaten ²⁾</i>				
Euro	108.727	89,1	101.373	96,0
Amerikaanse dollar	9.490	7,8	2.647	2,5
Britse pound sterling	108	0,1	72	0,1
Japanse yen	6	0,0	14	0,0
Overige valuta	3.675	3,0	1.516	1,4
	122.006	100,0	105.622	100,0
<i>Vastrentende waarden naar valuta na afdekking met derivaten</i>				
Euro	117.709	96,5	101.373	96,0
Amerikaanse dollar	508	0,4	2.647	2,5
Britse pound sterling	108	0,1	72	0,1
Japanse yen	6	0,0	14	0,0
Overige valuta	3.675	3,0	1.516	1,4
	122.006	100,0	105.622	100,0

1) De niet-euro beleggingen hebben betrekking op Emerging Market Debt local currency (Stone Harbor).

2) Bij de verdeling zijn de High Yield beleggingsfondsen, die euro-hedged zijn, toegewezen aan de Amerikaanse dollar.

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten. De post valutatermijntransacties bestaat uit de volgende transacties, omgerekend in euro per 31 december 2012:

in miljoenen euro	aankoop transacties	verkoop transacties	uiterlijke einddatum
euro	23.674	0	15 jan 2013
US dollar	0	-15.570	15 jan 2013
Japanse yen	0	-3.764	15 jan 2013
Britse pound sterling	0	-3.563	15 jan 2013
	23.674	-22.897	

Indien de afrekening van deze transacties op 31 december 2012 zou hebben plaatsgevonden dan zou het af te rekenen bedrag € 777 duizend lager uitvallen dan overeengekomen (ongerealiseerde resultaat van € 777 duizend).

Strategisch dekt het fonds 53,2% van haar niet-euro beleggingen af. Voor de US-dollar, het Engelse pond en de Japanse yen geldt een strategische afdekking van 75% van de zakelijke waarden.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het Vereist Eigen Vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valuta risico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valuta risico bedraagt 5.315 (3,0%) en voor het strategisch valuta risico 4.280 (2,4%).

Grondstoffenrisico

Bij de berekening van het Vereist Eigen Vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch grondstoffenrisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 30%. Het pensioenfonds belegt niet in grondstoffen en hoeft daarom geen buffers hiervoor aan te houden.

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Voor de berekening van het Vereist Eigen Vermogen wordt bij de vaststelling van het rente en kredietrisico in eerste instantie uitgegaan van de vigerende kasstroommethodiek. Voor het belang in Nordea zijn geen kasstromen voorhanden. De kasstromen voor het belang in Neuberger zijn niet door de plausibiliteitscontrole gekomen. Het renterisico van deze producten is dan ook vastgesteld op basis van de benaderingsmethodiek. Bij de balanspost Vastrentende waarden is een nadere toelichting opgenomen waaruit de verdeling van de portefeuille blijkt.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan gemeten worden aan de hand van de creditspread. De gewogen gemiddelde credit spread van de rentegevoelige beleggingen van het fonds is 0,26%. Een andere indicator voor het aanwezige kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille van het fonds is de rating afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een AAA rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd.

	2012		2011	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden:</i>				
AAA	60.430	49,5	75.868	71,8
AA	26.364	21,6	4.157	3,9
A	11.685	9,6	10.786	10,2
BBB	11.860	9,7	6.731	6,4
Lager dan BBB	10.493	8,6	7.130	6,8
Geen rating	1.174	1,0	950	0,9
	122.006	100,0	105.622	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:</i>				
Resterende looptijd < 1 jaar	7.707	6,3	585	0,6
Resterende looptijd >= 1 en < 5 jaar	45.868	37,6	40.622	38,4
Resterende looptijd >= 5 jaar	68.431	56,1	64.415	61,0
	122.006	100,0	105.622	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd voor de rentegevoelige beleggingen die een creditspread groter dan 0% hebben. De creditspread wordt bepaald op basis van de rentegevoelige kasstromen van het fonds. Afgaande op de hierboven genoemde creditspread resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 1.060 (0,6%) en voor het strategisch kredietrisico van 1.184 (0,7%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevensrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Het fonds heeft het nabestaanden- en wezenpensioen van de actieve deelnemers op risicobasis herverzekerd bij een externe, onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij. Daarnaast is eveneens het arbeidsongeschiktheidsrisico herverzekerd. Met de herverzekeraar zijn resultatendelingen overeengekomen.

Na afloop van elk kalenderjaar bepaalt Nationale-Nederlanden onder meer het bedrag van de aan het pensioenfonds toekomende omvangskortingen en overrente. Aan het einde van de contractperiode bepaalt de herverzekeraar eventueel het aan het fonds toekomend aandeel in het technisch resultaat.

De herverzekeringsovereenkomst is per 31 december 2012 beëindigd. Met ingang van 1 januari 2013 heeft het fonds een risicoverzekering voor arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico afgesloten.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico bedraagt 4.987 (2,8%) en voor het strategisch verzekeringstechnisch risico 4.987 (2,8%).

Liquiditeitsrisico

Een pensioenfonds kan het risico lopen dat het niet over voldoende liquide financiële middelen beschikt om op het beoogde moment aan de pensioenuitkeringsverplichtingen te voldoen. Daarnaast is er ook sprake van een liquiditeitsrisico als een lange periode vooraf gaat aan de volledige verkoop van een beleggingsobject. Dit beleggingsobject is dan illiquide. Beleggingen in (niet-beursgenoteerd) vastgoed en in hedge funds worden vaak als illiquide betiteld.

Liquiditeitsrisico is niet van toepassing op dit pensioenfonds. Er wordt dan ook geen buffer voor aangehouden.

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Bij de berekening van het concentratierisico is rekening gehouden met een extra buffer voor de obligatiebeleggingen in Frankrijk en Oostenrijk.

	2012		2011	
	€	%	€	%
Onroerende zaken				
<i>Verdeling onroerende zaken per regio:</i>				
Europa	4.444	100,0	4.723	100,0
<i>Grote posten: onroerende zaken van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 2% van het balanstotaal</i>				
ING real estate eurosiris fund	4.444	2,4	4.723	2,8

	2012		2011	
	€	%	€	%
Zakelijke waarden				
<i>Verdeling zakelijke waarden per regio:</i>				
Europa	14.487	30,1	11.931	27,2
Noord-Amerika	20.960	43,6	20.495	46,7
Azië	5.033	10,4	3.878	8,8
Oceanië	604	1,3	509	1,2
Opkomende markten (Emerging markets)	7.037	14,6	7.080	16,1
	48.121	100,0	43.893	100,0
<i>Verdeling zakelijke waarden per sector:</i>				
Financiële instellingen	10.289	21,4	8.213	18,7
Informatietechnologie	6.386	13,3	6.192	14,1
Industriële ondernemingen	4.745	9,9	3.800	8,7
Niet-cyclische consumentengoederen	6.478	13,5	5.206	11,9
Cyclische consumentengoederen	5.187	10,8	5.292	12,1
Farmacie	4.364	9,1	4.467	10,2
Energie	4.827	10,0	5.275	12,0
Nutsbedrijven	914	1,9	1.028	2,3
Telecommunicatie	1.838	3,8	1.882	4,3
Basisindustrieën	2.988	6,2	2.492	5,7
Andere sectoren	105	0,2	46	0,1
	48.121	100,0	43.893	100,0
<i>Grote posten: zakelijke waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 2% van het balanstotaal</i>				
ING multimanager north america eq fund	10.801	5,7	10.326	6,2
Blackrock msci US Index fund b	10.680	5,7	10.611	6,4
Aberdeen emerging markets A2 cap	8.222	4,4	6.719	4,0
Blackrock msci europe index fund b	7.536	4,0	6.164	3,7
ING multimanager europe equity fund	6.585	3,5	3.445	2,1
Blackrock msci japan index fund b	5.058	2,7	3.880	2,3
Op basis van de "Look-Through" methode zijn er geen grote posten.				

	2012		2011	
	€	%	€	%
Vastrentende waarden				
<i>Verdeling vastrentende waarden per regio:</i>				
Europa	102.387	83,9	90.514	85,7
Noord-Amerika	10.430	8,5	6.894	6,5
Azië	0	0,0	13	0,0
Pacific (exclusief Japan)	662	0,5	441	0,4
Opkomende markten (Emerging markets)	7.977	6,5	7.301	6,9
Overige	550	0,6	459	0,5
	122.006	100,0	105.622	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden per soort:</i>				
Staatsobligaties, niet index-linked	93.008	76,2	87.025	82,4
Staatsobligaties, index-linked	628	0,6	0	0,0
Hypothecaire leningen	39	0,0	35	0,0
Bedrijfsobligaties/Credits	28.331	23,2	18.502	17,5
Kortlopende vorderingen op banken	0	0,0	60	0,1
	122.006	100,0	105.622	100,0
<i>Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 2% van het balanstotaal</i>				
Staatsobligaties Nederland	24.573	13,1	24.493	14,7
Staatsobligaties Duitsland	16.998	9,0	16.187	9,7
Staatsobligaties Frankrijk	12.808	6,8	13.004	7,8
Standard life-pan Euoepan Corporate Bond fund	10.286	5,5	7.266	4,4
Staatsobligaties Finland	10.001	5,3	7.626	4,6
Morgan Stanley Euoepan Corporate Bond ex financials fund	8.341	4,4		
Staatsobligaties Oostenrijk	8.063	4,3	7.625	4,6
Stone Harbor emerging markets local currency debt fund	5.330	2,8	5.110	3,1
Nordea US High yield Bond fund	5.034	2,7		
Neuberger High yield Bond fund	4.269	2,3		
Ini Emerging Fixed Income fund (HC)	3.657	1,9	3.445	2,1
Morgan Stanley Euoepan Corporate Bond fund			5.107	3,1

Er zijn geen discretionaire beleggingen uitgeleend en er zijn geen beleggingen in Koninklijke Theodorus Niemeyer B.V.

Hoogte buffer

In het standaardmodel is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico (S8) becijferd voor de grootste concentraties binnen de vastrentende waarden portefeuille. Het betreffen hier landenconcentraties binnen de vastrentende waarden portefeuille die meer dan 2% van de totale marktwaarde in beslag nemen. De buffer voor het feitelijk concentratierisico bedraagt 2.011 (1,1%) en voor het strategisch concentratierisico risico 2.011 (1,1%).

Groningen, 7 juni 2013

R.A. Schut

Y. Faber

R. Viring

E. Tammens

E. Koeckhoven

B. Castelijin

Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden.

Resultaatbestemming

Statutair bepalingen omtrent de resultaatbestemming

In de statuten is geen bepaling opgenomen over de resultaatbestemming.

Resultaatverdeling

Het bestuur heeft besloten het resultaat over het boekjaar 2012 te muteren in de algemene reserve.

Uitvoering

De uitvoering van de pensioenregeling, de financiële administratie en de actuariële advieswerkzaamheden van het pensioenfonds zijn ondergebracht bij AZL N.V. te Heerlen.

Het fiduciair vermogensbeheer is uitbesteed aan ING IM ICS te Den Haag.

De controle van de jaarrekening is uitgevoerd door PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. te Rotterdam.

De controle van de voorziening pensioenverplichtingen berust bij Sprenkels & Verschuren te Amsterdam, certificerend actuaaris van het fonds.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds te Groningen is aan Sprenkels & Verschuren B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2012.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening. In overeenstemming met de richtlijn "Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen" heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld, en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een dekkingstekort.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131 en 132.

Er is voldaan aan de consistentietoets. Echter de verwachte toeslagen voor de komende 5 jaar zijn zeer beperkt vanwege de huidige dekkingsgraad.

De vermogenspositie van Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds is naar mijn mening slecht, vanwege een dekkingstekort.

Amsterdam, 7 juni 2013

A.J.M. Jansen AAG
verbonden aan Sprenkels & Verschuren B.V.

Aan: Het bestuur van Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2012 van Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds te Groningen gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2012 en de staat van baten en lasten over 2012 en de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het stichtingskapitaal en de reserves en het saldo van baten en lasten getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het stichtingskapitaal en de reserves van Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds per 31 december 2012 en van het saldo van baten en lasten over 2012 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Rotterdam, 7 juni 2013

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. F.J. van Groenestein RA

Bijlagen

Aangesloten ondernemingen per 31 december

Koninklijke Theodorus Niemeijer B.V.